

LERSØPARKEN OG KOLONIHAVEPARKEN UDVIKLINGSPLAN

5. UDKAST AUGUST 2009

Lersøparken og Kolonihaveparken Udviklingsplan

Lersøparken og Kolonihaveparken

Udviklingsplan

5. Udkast august 2009

Oplag

25

ISBN

ISBN 978-87-992921-0-3

Projektledelse

Projektleder: Susanne Henriksen, Teknik- og Miljøforvaltningen, Center for Park og Natur

Rapporten er udarbejdet af

Birgitte Fink's tegnestue, Landskabsarkitekt MDL/MAA

Medarbejdere:

Per Toft MDL

Anders Holm MDL

Kort

Udsnit af Kort & Matrikelstyrelsens kort er gengivet med Kort & Matrikelstyrelsens tilladelse. Copyright Kort & Matrikelstyrelsen KD-086-101.

Fotos

Birgitte Fink's tegnestue, Landskabsarkitekt MDL/MAA

Camilla Friedrichsen fotos side 20

Grafisk tilrettelæggelse

Birgitte Fink's tegnestue, Landskabsarkitekt MDL/MAA

Medarbejder: Per Toft MDL

Publikationen kan fås hos

Teknik- og Miljøforvaltningen

Center for Park og Natur

Islands Brygge 37

2300 København S

Tlf: 33 66 36 60

Den kan desuden downloades fra www.kk.dk/publikationer

Tryk

xxxxxxx

Indhold

Indledning	6
Sammenfatning	7
Vision	10
Status for området	12
Historisk rids	12
Det nuværende plangrundlag	14
Fredningsforhold	18
Beskrivelse af parkerne	18
Ønsker for Lersøparken og Kolonihaveparken	23
Landskabelige hovedtræk	24
Færdighedsforhold	30
Rekreative faciliteter	36
Tekniske anlæg og inventar	42
Retningslinier for plejen	46
Brugsplæne	46
Fælledgræs	47
Parktræer.....	48
Parkbusket	50
Krat.....	50
Hjemmehørende arter	52
Adresser	54

Indledning

Denne udviklingsplan er udarbejdet ud fra et ønske i Center for Park og Natur om at sætte gang i en proces, der kan skabe en fornyet udvikling i Lersøparken og Kolonihaveparken.

Samtidig er det en opfølgning på 'Fredningsforslag for otte Københavnske parker' som blandt andre parker omfatter Kolonihaveparken. Heri fastlægges, at plejemyndigheden Københavns Kommune skal udarbejde en udviklingsplan med inddragelse af et parkbrugerråd. Udviklingsplanen skal have en varighed af 10 år.

Fredningsnævnet er endnu ikke færdig med at behandle "Fredningsforslag for otte københavnske parker". Hvis Fredningsnævnet i den endelige fredningsdeklaration har ændret bestemmelserne i forhold til fredningsforslaget, således at dette har betydning for plejen og udviklingen af Kolonihaveparken, så skal udviklingsplanen justeres med hensyn til disse bestemmelser.

Desuden har kommunes ønske om at åbne Lygte Å og efterfølgende udarbejdelse af et skitseforslag gjort det påkrævet, at se på sammenhængen mellem en ny Lygte Å og parkernes øvrige rekreative brug.

Udviklingsplanen er en rammeplan, som fastlægger hvilke pleje- og udviklingsarbejder, der kan gennemføres i planperioden. Der skal gøres opmærksom på, at planen alene angiver mulighederne for, hvad der kan gøres i den kommende 10-årsperiode. Det er dermed ikke fastlagt, at alt bliver nået i perioden. Igennem teksten anvendes ordet *kan* i forbindelse med planens forslag for at understrege, at der er tale om intentioner, som der endnu ikke er bevillingsmæssig basis for.

Opgaven med udarbejdelsen af udviklingsplanen har været fulgt af en projektgruppe med medarbejdere fra Center for Park og Natur samt et parkbrugerråd. I parkbrugerrådet har deltaget repræsentanter for Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Bispebjerg Lokaludvalg, Bispebjerg Ældreråd, invalideorganisationer, Lersøsamenslutningen, skolehaverne i Lersøparken, Karens Hus, Agendaforening Nordvest samt naboer og andre relevante brugere af parkerne.

Parkbrugerrådet har afholdt 7 møder samt et parktræf, hvortil offentligheden var inviteret. Ved den politiske vedtagelse af planen nedlægges rådet igen. Der skal lyde en stor tak til rådet for dets arbejde.

Ved parktræffet i april 2008 mødte mange op for at høre parkbrugerrådets oplæg og give deres mening til kende.

Sammenfatning

Det er planens sigte at beskytte og bevare Lersøparkens og Kolonihaveparkens nuværende landskabelige og rekreative kvaliteter. Under hensyntagen hertil skal der tilføres nye naturelementer, udvikles nye rekreative tilbud og skabes øget tilgængelighed for alle borgere. Parkerne skal fremover appellere til en øget anvendelse af borgene i de nærmeste kvarterer.

Statusdelen

I afsnittet 'Status for området' beskrives områdets fysiske afgrænsning, de planlægningsmæssige og de fredningsmæssige forudsætninger for udviklingen af de to parker.

Desuden beskrives parkernes historie, brugsmæssige indhold og de nuværende biologiske forhold.

Forslagsdelen.

Det foreslås i overensstemmelse med kommunens skitseforslag for Lygte Åen, at åen åbnes. Der kan ligeledes etableres vådområde og sø i forbindelse med åen. De to dele er dog reduceret i udstrækning i forhold til skitseforslaget. Hvor åen skal komme til syne i parken, kan der anlægges et springvand, spejldam eller andet markant identitetsskabende element.

Langs de nye vandelementer foreslås det, at der etableres en naturkile med enge og mere naturprægede bevoksninger. Naturkilen vil strække sig fra Lundehus Kirke i nord til Tagensvej i syd. Det vil give hele parken en ny dimension i form af vækstlig dynamik og nye dyrearter. Vådområdet kan placeres på tidligere banearreal mellem boligbebyggelsen Slangen og HF Aldersro afd. 2 og 3. Søen kan placeres i Lersøparken sydøst for skolehaverne.

I tilknytning til naturkilen kan der etableres små opholds- og solpladser. Der kan som et kunstnerisk element etableres bænke og alternative siddemuligheder blandt andet af genbrugsmaterialer.

Det foreslås, at arealet over den nu lukkede Lersøgrøft anvendes til daghaver, ny adgangsvej og parkering til kolonihaverne mod syd. I tilknytning hertil reguleres færdslen, således at den centrale stiforbindelse i størst muligt omfang friholdes for biltrafik.

Adgangen til parkerne kan forbedres ved, at der etableres stier til ny broer over Lyngbyvej og Ringbanen samt sti til en eksisterende tunnel under Tagensvej.

Der kan etableres en aktivitetsplads med multibane, legeplads og picnicområde i Lersøparken, og i Kolonihaveparken kan der etableres en aktivitetsplads for friluftaktiviteter.

Plejedelen

I afsnittet 'retningslinier for plejen' beskrives driftsmålene for de forskellige bevoksningstyper, der optræder i parkerne.

Skemaerne 'Nyanlæg og genopretning som kan gennemføres i planperioden' er tænkt, som en opsamling af de i rapporten foreslåede anlægs- og plejeændringer. Rækkefølgen afspejler alene den rækkefølge, hvori forslagene optræder i rapporten. De er ikke et udtryk for prioritering af det ene forslag frem for det andet.

Nyanlæg og genopretning som kan gennemføres i planperioden

Lygte Å kan åbnes og etableres som et naturpræget vandløb i gennem begge parker

Åens 'udspring' i parken ved Lundehus Kirke kan markeres på identitetsskabende vis

Kilden på matr. nr. 5586 UK kan flyttes

Græsarealer langs den åbnede å kan omlægges til tøreng i begge parker

Der kan etableres en våd eng i Kolonihaveparken syd for Farumbanen

Der kan etableres en ny sø i Lersøparken

Der kan etableres opholds-, sidde- og solpladser i kanten af de nye enge

Der kan etableres engstaudehaver i engene

Hæk mellem sti og krat syd for Karens Hus med have kan erstattes med skovbryn inklusiv et trådhegn.

Der kan etableres tyndingshugst for at sikre større dynamik, mere naturpræg og mere stabilitet i parkernes kratplantninger.

Lersøparken kan gøres mere synlig mod Tagensvej

Der kan etableres en ny plantning langs Ringbanen

Der kan etableres en ny plantning i trekanten ved Tagensvej

Nye løgplæner kan etableres langs Lersøstien og Rørsøstien i Kolonihaveparken

Lersøgrøftarealet kan overgå til park og udnyttes til parkering og daghaver

Der kan etableres sti til en passage under Tagensvej

Der kan etableres sti og rampe til en krydsning af Ringbanen ved Vermundsgade

Der kan etableres stier fra haveforeninger til Strødamvej

Der kan etableres trampestier langs åen og til boligforeningen Slangen

Der kan etableres ny sti for den Grønne Cykelrutes passage af Lyngbyvej

Der kan etableres adgangvej og vendepladser på Lersørendearalet

Der kan etableres 120 ny parkeringspladser i Kolonihaveparken

Der kan etableres adgangsvej til ny genbrugsstation ved Lersø Parkallé

Trappe på trampesti ved Lyngbyvej kan ombygges til rampe

Standarden for boldbanerne i Lersøparken kan forbedres ved en intensiveret banepleje

Der kan etableres en mindre kunstgræsbane med dertil hørende hegn ved aktivitetsområde i Lersøparken

Den eksisterende legeplads i Lersøparken kan renoveres og indpasses i aktivitetsområdet

Der kan etableres et picnicområde ved den ny sø i Lersøparken

Der kan etableres en drikkevandspost ved eksisterende toilet i Lersøparken

Der kan etableres fiskepladser ved den ny sø

Der kan anlægges daghaver på Lersøgrøftarealet

Der kan etableres et hundefritløbsområde syd for Lersø Parkallé

Der kan etableres en genbrugsplads ved Lersø Parkallé

Der kan etableres en plads for oplagring af parkmaterialer ved Lyngbyvej

Der kan etableres en plads for friluft- og naturaktiviteter ved Lunde hus Kirke

Der kan etableres drikkevandspost ved toiletbygning i Lersøparken

Der kan etableres belysning ved kunstgræsbane

Der kan etableres belysning på ny sti til Tagensvej, den ny sti over Ringbanen til Vermundsgade og ved forlængelsen af den Grønne Cykelrute

Der kan etableres ny belysning ved den eksisterende sti fra Bøllemosegårdsvej til Lunde hus Kirke

Der kan opstilles grillborde ved picnicpladsen

Der kan etableres et kunstprojekt med lokalt byggede bænke

Pleje som kan gennemføres i planperioden

Brugsplæne kan omlægges til fælledgræs ved ændret klippemetode

Ved genplantning af solitærtræer bør der anvendes frugttræer, hvis det er muligt

Der bør indplantes forårsblomstrende skovbundsflora i bunden af bevoksninger

Ikke hjemmehørende træ- og buskarter bør udskiftes med hjemmehørende arter

Vision

Kolonihaveparken og Lersøparken skal være steder, som rummer naturen, haven og legen.

Det er et mål, at adgangen til åbent vand kan være med til at sikre levebetingelser for vilde dyr og urter, og derigennem berige oplevelsen af parken. Det kan ske gennem en genåbning af Lygte Å, og gennem etablering af mindre vådområder.

Den eksisterende beplantning med busketter og træer skal plejes og udvikles med udgangspunkt i hjemmehørende træer, buske og urter. Beplantningen bør understøtte en "vild flora" og give mulighed for, at man kan opleve alle aldre og naturtyper fra skov til eng. Naturelementerne skal først og fremmest være en brugsnatur, men der skal også sikres mere fredelige områder forbeholdt de vilde dyr.

Det er et mål, at parkernes heggede haveområder bliver til glæde for både dem, der dyrker jorden, og de der passerer gennem. Skolehaverne skal fortsat være med til at fremme københavnske børns viden om naturen og havens glæder.

Parkernes indretning med kolonihaver, økologiske inspirationshaver, nyttehaver og aktivitetsområder skal være med til at fremme mødet mellem mennesker på tværs af aldersgrænser og kulturelle tilhørsforhold.

Det er et mål, at parkernes centrale områder forbeholdes gangtrafik, at den Grønne Cykelrute kan føres helt igennem parkerne, og at adgangsmulighederne fra boligområderne sydøst for Lersøparken forbedres.

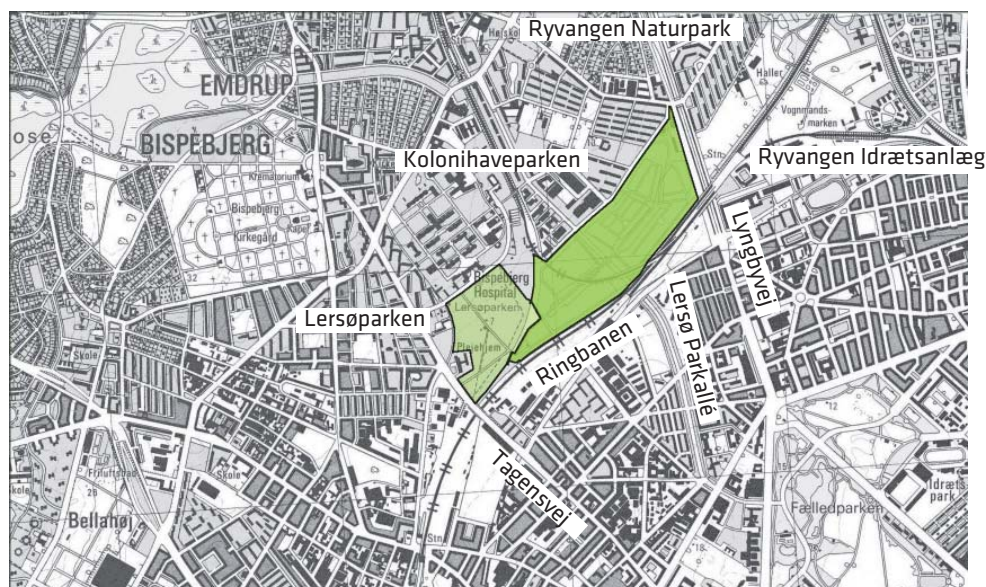
Det er et mål, at parkerne skal have forskellige rekreative tilbud tilpasset flere aldersgrupper, og at mulighederne for bevægelse og leg fremmes.

Status for området

Lersøparken og Kolonihaveparken ligger på bydelen Bispebjergs sydøstgrænse mod Nørrebro og Østerbro lige, hvor Ringbanen skærer Tagensvej, Lersø Parkallé og Lyngbyvej. De indgår som de sydligste elementer i et grønt parkstrøg, som går fra Lersøparken i syd over Kolonihaveparken og Ryvangen Idrætsanlæg til Ryvangens Naturpark i nord.

Adgangen til parkerne er besværliggjort af veje og jernbaner, der virker som barrierer for borgernes muligheder for at anvende parkerne. En del af parkernes nærområde er desuden anvendt til institutioner og erhverv, hvilket også gør, at der er langt fra bolig-områderne til parkerne. Når det samtidig vides, at den typiske parkbruger anvender mindre end 10 minutter til at komme til en park, så er det tydeligt, at parkernes tilgængelighed er dårlig.

Lersøparken, Kolonihaveparken og nærmeste omgivelser
Mål ca. 1:50 000

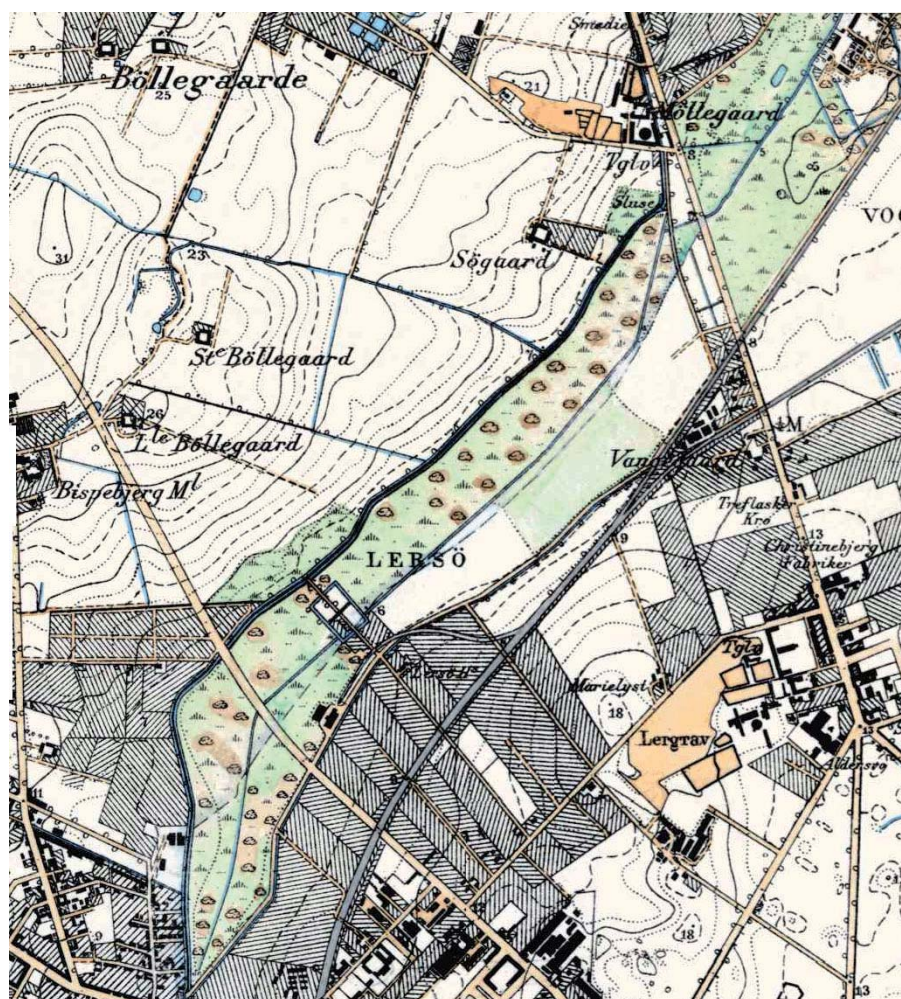
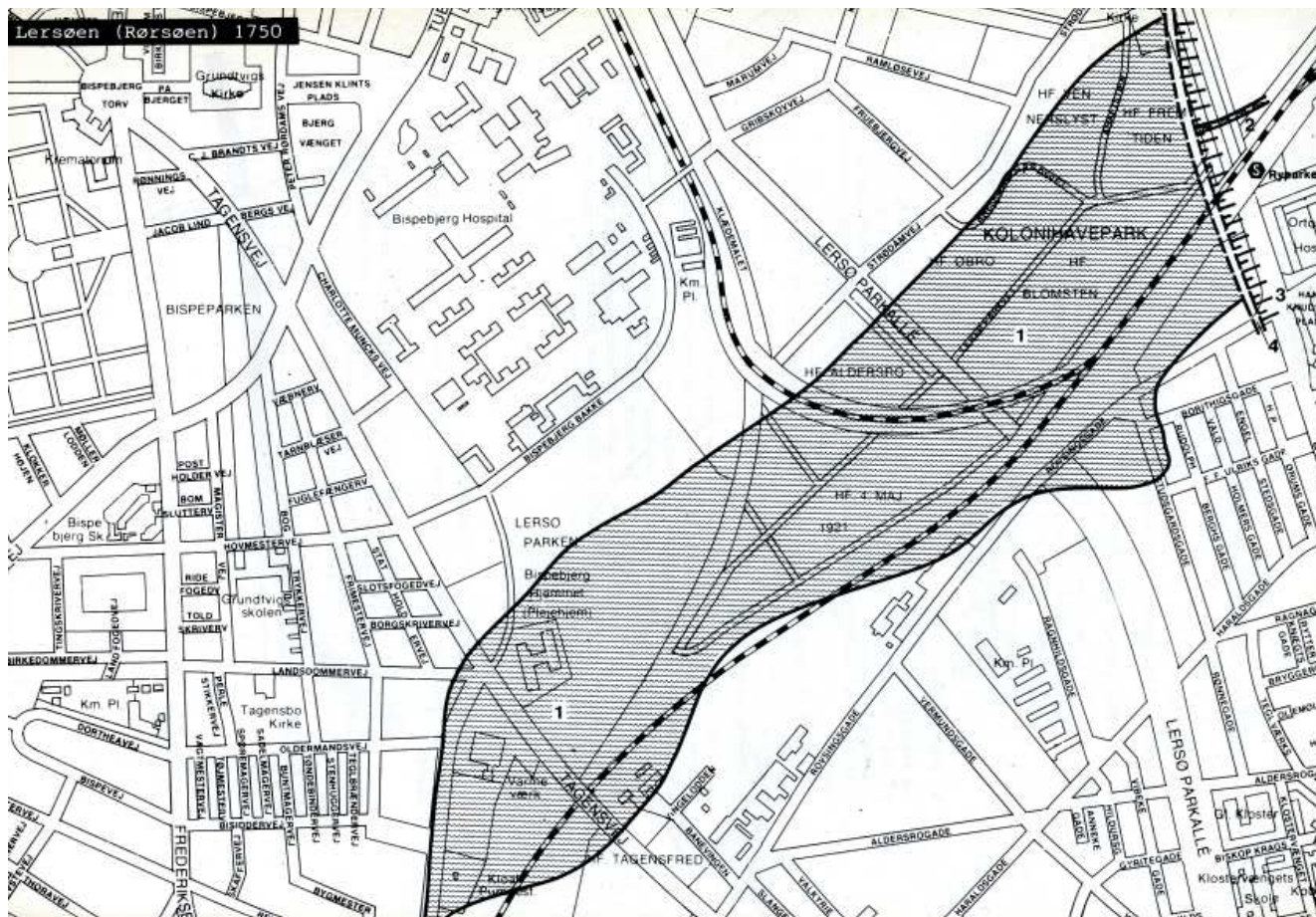
Historisk rids

De to parker ligger på et område, hvor der tidligere lå en stor sø Lersøen eller Rørsøen, som den også blev kaldt. Oprindeligt var Lersøen en naturlig sødannelse med afløb til Øresund. Ved opstemning blev dette afløb lukket, og et nyt afløb langs den nuværende gade Lygten ved navn Lygte Å blev dannet. Formålet med opstemningen var at skaffe vand til København. Som det ses af skitsen, strakte søen sig i 1750 fra den nuværende Lyngbyvej helt til Nørrebrogade ved den nu nedlagte Lygten Station. Søen groede med tiden til og kendes i slutningen af 1800-tallet som et vildt morads, hvor nogle hundrede forliste eksistenser fra storbyen, de såkaldte »lersøbøller«, holdt til i huler og hytter. Kurvemagere fra byen hentede og dyrkede endnu langt ind i det 20. århundrede materialer i Lersøens kratskove.

I tiden omkring år 1900 begyndte København at vokse op omkring Lersøen. Samtidig blev området anvendt til deponering af dagrenovation, natrenovation og jordfyld. Efter endt opfyldning blev Lersøparken etableret i perioden 1908-13, og haveforeningerne opstod i perioden fra 1909-20.

I 1946 blev Lersøpark Allé ført igennem haveforeninger, og Kolonihaveparken blev anlagt. Pladsen til dette blev skabt ved, at man nedlagde en del kolonihaver. Stibroen over Lersøpark Allé blev etableret i 1972.

Herover:
Lersøens udbredelse omkring
1750 indtegnet oven på et kort
med de nuværende veje.

Tv:
Kort over Lersøen omkring
år 1900 det vil sige kort før
Lersøparken blev anlagt.

I 1977 blev Slangstrupbanen nedlagt og Farumbanen blev indviet og ført igennem Kolonihaveparken. Det medførte, at enkelte af haveforeningerne blev skåret igennem, og der igen forsvandt nogle kolonihaver.

Det nuværende plangrundlag

Kommuneplan 2005

I kommuneplanens rammedel er størstedelen af Lersøparken udlagt som O1-område. To mindre områder er udlagt som OK2- områder. Kolonihaveparken er udlagt dels som O1 og dels som OK2. Der er følgende bestemmelser for de område typer:

- O1 angiver områder, der kan anvendes til offentlige parker og lignende bl. a. 'ikke varige kolonihaver'.
- OK1 og OK2 angiver varige kolonihaveområder med offentlig adgang til stier og fællesarealer. Særligt for OK1 gælder, at havestørrelsen er på maksimalt 400 m², bebyggelsen på maksimalt 60 m², og at overnatning er tilladt i sommerhalvåret.
- I områder med OK2 er den maksimale havestørrelse 150 m² og maksimale bebyggelse 25 m², og overnatning er ikke tilladt.

Kommuneplanen fastlægger også, at den Grønne Cykelrute 'Nørrebro-ruten' skal gå gennem parkerne fra Tagensvej til Lyngbyvej ved Ryparken Station.

Nordhavnsvej

Staten og Københavns Kommune har indgået aftale om, at der skal anlægges en vej fra Lyngbyvej til Nordhavn. Københavns Borgerrepræsentation har vedtaget, at tre forslag skal undersøges nærmere, og der arbejdes derfor i øjeblikket med tre vejforslag inden for nogle planlægningszoner. En af disse zoner berører Kolonihaveparken langs Lyngbyvej, men hvor stort indgrebet bliver, og om det direkte berører kolonihaverne, er endnu uvist.

Jernbane

Langs jernbanen er der ved servitut pålagt begrænsninger i områdets udformning og brug. De vigtigste bestemmelser er :

- At Banestyrelsen gives ret til at fjerne grene indtil 6 m fra køreledningen.
- At der indtil 19 m fra spormidten ikke må findes træer, som vurderes at være i risiko for at vælte.

En del af Lersøparken og Kolonihaveparken ligger på tidligere banearealer, som Københavns Kommune har lejet af Banedanmark. De lejede arealer kan frit anvendes til parkformål.

Parkpolitik 2003 - Det grønne København

'Parkpolitik 2003 - Det grønne København' er nogle generelle målsætninger for administrationen af de københavnske parker og grønne områder, der er vedtaget af Borgerrepræsentationen. Målsætningerne kan samles i fire hovedpunkter:

- Parker for alle.

Det betyder at man kan opleve haven, parken og naturen inden for hvert enkelt areal, sådan at man kan komme i sin lokale park og opleve et rigt og varieret udbud af landskabsoplevelser. Det tilstræbes, at alle parker kan tilbyde legearealer og boldarealer. Samtidig skal behovet for fred til naturoplevelser og fordybelse samt mulighederne for kulturarrangementer og cafeliv tilgodeses.

- Økologi og natur.

I parkerne og de grønne områder arbejdes der i dag for at give plads til mere natur.

Kommuneplannrammer 2005

	O1 - område
	OK1 - område
	OK2 - område

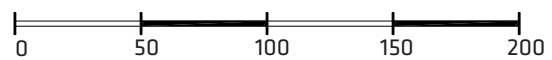

Lersøparken Eksisterende forhold

Signaturforklaring

- Stier og græs eller dyrket arealer
- Træer og busketter
- Bygninger
- Område udlejet til Dansk Agilityforening
- Nedgravet Lygte Å

- Skel mod baneterræn, der er lejet til parkformål
- Hegn eller hæk
- DG Dækningsgrave

- Ingen kemiske giftmidler
Hvor der ikke er andre brugbare muligheder, kan der dog undtagelsesvis sprøjtes. F.eks. ved bekæmpelse af bjørneklo og kun efter særlig tilladelse i hvert enkelt tilfælde.
- Udviklingsplaner
Udvikling, bevarelse og fornyelse skal sikres bl. a. gennem udarbejdelse af udviklingsplaner for kommunens større naturområder og parker.

En grøn og en blå hovedstad

I visionen for København som miljømetropol har borgerrepræsentationen under overskriften en grøn og en blå hovedstad sat sig to overordnede mål for 2015:

- 90 % af københavnernes kan gå til en park, en strand, et naturområde eller et havnebad på under 15 min.
- Københavnerne besøger byens parker, naturområder, havnebade og strande dobbelt så ofte som i dag.

Med denne strategi vil kommunen sikre plads og rum for udendørs fysisk aktivitet, udflugter og mødesteder, både lige udenfor gadedøren og lidt længere væk. Grønne gader og stiforbindelser gennem byen er afgørende forudsætninger for, at københavnernes har let og sikker adgang til de grønne og blå områder og får lyst til at bruge dem endnu mere i det daglige.

Kvalitet og variation i det grønne er afgørende for, om københavnernes, uanset alder, får mere lyst til at besøge de grønne områder. Vores grønne områder skal fremstå velholdte og udvikles med nye muligheder for både leg, afslapning, ophold og naturoplevelser.

Byens grønne puls

Byens grønne puls er et park- og sundhedspolitisk tiltag, der over årene 2006-09 skal gøre byen grønnere og mere attraktiv at dyrke motion i. Projektets målgruppe er et bredt udsnit af københavnernes, børn såvel som voksne. Projektet består af en afmærkning af bestemte ruter, som skal sammenbinde væsentlige dele af byens grønne og rekreative arealer. Afmærkningen kommer til at bestå af fodspor malet på stier og fortove samt skiltning, hvor dette ikke er muligt. På steder undervejs opstilles aktivitets-pavilloner med forskelligt træningsudstyr, som vil kunne benyttes af både børn og voksne. Ruten skal også gå gennem Lersøparken, men her er ikke planlagt opstilling af aktivitetspavilloner. Afmærkningen af ruten for Byens Grønne Puls i Lersøparken er udført i 2008.

Logo som bruges til afmærkning af Byens Grønne Puls.

Kolonihaveparken sydvest Eksisterende forhold

Signaturforklaring

- Stier og græs eller dyrket arealer
- Træer og busketter
- Bygninger
- Område udlejet til Dansk Agilityforening
- Nedgravet Lygte Å

- Skel mod baneterræn, der er lejet til parkformål
- Hegn eller hæk
- DG Dækningsgrave

Fredningsforhold

Lersøparken blev fredet allerede i 1969 med det hovedformål, at området bevares som et rekreativt grønt område og park med offentlig adgang. De eksisterende skolehaver kan fortsætte som hidtil indtil de ophører, hvorefter de skal overgå til park.

Kolonihaveparken er indeholdt i et forslag til fredning af 8 Københavnske parker, som Københavns kommune har udarbejdet sammen med Danmarks Naturfredningsforening. Fredningsbestemmelserne er på en lang række punkter fælles for de 8 parker.

Hovedformålet med fredningen er, at opretholde og muliggøre en forbedring af parkernes landskabelige, rekreative og biologiske værdier under hensyntagen til anvendelsen til fritidsformål og til den historiske baggrund for områdernes udformning. Desuden er det formålet at fastholde og regulere almenhedens færdsel i områderne. De vigtigste særbestemmelser for Kolonihaveparken er, at:

- kolonihaverne kan bevares.
- bygninger på matr. Nr. 5586 UK, der bruges af en fritidsorganisation, kan bevares inkl. den eksisterende indhegning.
- de tidligere banearealer og området med den rørlagte Lersøgrøft kan anvendes til
- parkformål, byggeri til rekreative formål, daghaver, parkeringsplads for brugerne af kolonihaveområderne samt genbrugsplads.
- den rørlagte Lygte Å kan genåbnes.
- der kan etableres p-pladser i parken til brug for kolonihaverne.

Beskrivelse af parkerne

Landskabet

Som tidligere nævnt ligger Kolonihaveparken og den lavest liggende del af Lersøparken, hvor den tidligere Lersø lå. Her er terrænet helt fladt, mens det på dramatisk vis hæver sig op mod Bispebjerg Hospital på toppen af Bispebjerg Bakke.

Kolonihaver

Lersøsammenslutningen består af de 6 haveforeninger; 4.maj, Aldersro, Blomsten, Fremtiden, Venners Lyst og Øbro med ialt 398 haver. Formålet med Kolonihaverne har altid været at skaffe områder med lys og luft til byens beboere til billige penge. Og i svære tider som i 1930'erne har forsyningen med grønsager også spillet en stor rolle. Haverne er mellem 200 og 400 m² store og må bebygges med små huse. Bebyggelsesprocenten er 10%. Der er et loft over prisen på kolonihaverne på 85.000 kr., men de fleste sælges dog billigere.

Fredninger

- Eksist. Fredning
- Fredningsforslag

Et typisk kolonihavehus fra en af haveforeningerne.

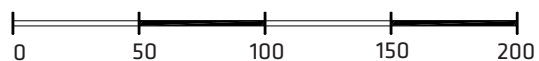

Kolonihaveparken nordøst Eksisterende forhold

Signaturforklaring

- Stier og græs eller dyrket arealer
- Træer og busketter
- Bygninger
- Nedgravet Lygte Å

- Skel mod baneterræn, der er lejet til parkformål
- Hegn eller hæk
- Dækningsgrave

Ved Kolonihaveloven af 1. juni 2001 er:

- alle eksisterende kolonihaveområder sikret.
- kommunerne forpligtet til at udlægge erstatningsjord hvis et område må nedlægges.
- alle haveforeninger er offentligt tilgængelige i perioden 1. april- 30. september.

Skolehaver

Parkerne rummer 3 af de tilbageværende 8 skolehaver i København. Haverne drives af Skolehaveforeningen. Skolehaver på dette sted har eksisteret siden 1924. I dag benytter omkring 400 børn haverne, som henvender sig til alle børn i københavnske skoler. Formålet med skolehaverne er at skabe 'jordforbindelse' for byens børn og formidle dyrkningens underer. Skolehaveområdet er indhegnet, men brugerne tager meget gerne mod besøgende når de selv er i haverne.

Dyrkningen af grønsager er centralt for skolehaverne.

Boldbaner og klubhus

Den store plæne foran Bispebjerg Bakke anvendes til fodbold. Der er plads til to 11-mandsbaner og to 7-mandsbaner. Banekvaliteten er præget af, at de ligger i et parkområde, og den lever ikke op til nutidig boldbanestandard. Det skyldes stort slid, u hensigtsmæssig brug og at baneanlægget ikke er målrettet til boldbaneformål, blandt andet fordi boldspillernes krav til banestandard er steget gennem tiden.

Bispebjerg Boldklubs klubhus, som lå midt i parken, nedbrændte i maj 2005. Der er givet tilladelse til at genopføre et nyt i 'krattet' ved Bispebjerg Bakke. Klubhusets café kan også anvendes af parkens øvrige brugere, hvis der laves aftale herom med Teknik- og Miljøforvaltningen.

Karens Hus

Karens Hus er en lille bygning, som ligger i Lersøparkens Nordvestlige hjørne ud til vejen Bispebjergbakke. Siden 2004 har Agendaforening Nordvest benyttet huset. I den forløbne periode har foreningens medlemmer først og fremmest arbejdet med at etablere en sansehøve. Haven drives efter principperne for permakultur, og den virker som inspirations- og besøgssted for bydelens borgere. Ud over Agendaforeningen benyttes huset også af Lokalhøstørisk Forening.

Agilityforening

Dansk Agilityforening København holder til på et mindre lukket område sydøst for Lersøparken. Her har foreningen siden 1994 lejet et areal af Københavns ejendomme. Klubben er tilknyttet DGI (Danske Gymnastik og Idrætsforeninger) agilitysektionen.

Legepladser

En mindre legeplads er beliggende i Lersøparken omgivet af store græsplæner til boldspil. Legepladsen er enkelt udstyret med stor en sandkasse, gynger, vippe, balancebom og et opholdsareal med borde/bænke. Københavns Kommune forventer at kunne istandsætte legepladsen i 2009. Ud over legepladsen findes der i Lersøparken en lille kælkebakke ved Bispebjerg Bakke.

Skulpturer

Der finder i Lersøparken to bronzeskulpturer: 'Pige, der sætter sit hår' og 'Ung mand med diskos' (udlånt til primo 2009)

Stier

I det eksisterende parkareal er der udlagt gangstier i asfalt eller fast grusbelægning. Bredden er indtil 2,5 m. På Lersøstien fra Tagensvej til tunnelen under Farumbanen er der etableret cykelspor som et led i etableringen af den Grønne Cykelrute.

Lygte Å

Lygte Å, der i dag er nedgravet, løber gennem hele parkstrøget fra Lundehus Kirke til Tagensvej. Som opfølgning på kommunens Agenda 21 plan er der skitser for åbning af en eller flere af de rørlagte åer i København. I øjeblikket arbejdes på Grøndals Å, Lygte Å og Ladegårds Å, hvor de to første er de mest realistiske kandidater til en åbning. Der er dog ikke truffet nogen endelig politisk beslutning.

Lygte Å løber fra Emdrup Sø til Ladegårds Å. I Lersøparken er det foreslået, at den løber langs kolonihaverne og drejer mod syd gennem det gamle baneterræn. Sydøst for boldbanerne drejer den mod nord igen og går i jorden, inden den forsvinder ind under skolehaverne i sit gamle trace. Boldbanerne kan således bevares i sin nuværende udstrækning. Åen tænkes udført i ca. 40 cm bredde og en 20-30 cm dybde. Det

Skulpturen 'Pige, der sætter sit hår.'

største problem med åbning af åerne er at skaffe vand nok i sommerperioden. Det arbejdes der på at løse med flere forskellige tiltag, som ændret vandstrømning i åerne og lokalafledning af regnvand (LAR) m.m.

Vegetation

Parken er præget af ganske få vegetationstyper. Det er især de fuldt udvoksede busketter og fuldkronede træer og plæner, som dominerer i parkerne. Generelt vurderes det, at træerne i de to parker er sunde og vitale.

Klippede plæner udgør størstedelen af parkernes areal. Disse plæner er gode til leg, boldspil og ophold. Uklippet græs fandtes på et mindre areal i Lersøparken i hjørnet mod Tagensvej indtil 2008. I det lange græs fandtes indslag af vilde urter blandt andet almindelig røllike, lancet vejbred, fuglegræs, vej-pileurt og hvid kløver. I sommeren 2008 blev det klippet ligesom græsset i de øvrige dele af parkerne.

Busketterne, der oftest er med overstandere af store og mindre træer, er karakteristiske ved, at de består af middelhøje til høje buske. Brynene i plantningerne har ingen selvstændig karakter og artssammensætningen adskiller sig ikke fra de centrale dele af plantningerne. Under busklaget findes et mere eller mindre sparsomt urtelag af indvandrede skovbunds- og haveplanter samt rester af den tidligere flora. Her vokser bl.a. vild kørvel, skvalderkål, småblomstret balsamin og svaleurt. Ved bryn er græsset trukket helt ind under buske og træer.

Langs stier og græskanterne i Kolonihaveparken findes en lang række forskellige vilde urter samt urter, der er forvildet fra dyrkning. Det drejer sig blandt andet om lav ranunkel, humle-sneglebælg, fin kløver, løgkarse og hulsøv samt judaspenge, hjulkrone, sødskærm og foder-kulsukker. Om foråret er flere plæner og krat domineret af langstillet lærkespore - en relativ sjælden plante i Danmark, som er forvildet fra dyrkning.

Langstillet lærkespore (lilla) i selskab med vorteroed (gul) - begge almindelige forårsplanter i de to parker

Dyreliv

De to parkers busk- og træarter, der ikke alle er naturligt forekommende i Danmark, danner ikke grundlag for et naturligt sammensat dyreliv. Det må derfor antages, at der ikke er så mange dyrearter repræsenteret, som man ellers finder i mere naturprægede områder. Der er foretaget en del registreringer af insekter blandt andet af jordhumble, stenhumble, honningbi og den invasive art harlekin-mariehøne. Men der er ikke foretaget fuldstændige registreringer af insekter, fugle og større dyr.

Brugerne

Der er to typer af brugergrupper i parkerne; dem med fast tilknytning og dem, der kommer ude fra. Dem med fast tilknytning er kolonihavebrugere, børn i skolehaverne, boldspillere i Bispebjerg Boldklub, medlemmer af Dansk Agilityforening København og brugere af Karens Hus. Disse brugergrupper anvender først og fremmest egne områder. Dernæst er brugerne børn og unge fra de nærliggende institutioner samt beboere fra de nærliggende boligområder.

Ønsker for Lersøparken og Kolonihaveparken

Ved arbejdet i parkbrugerrådet og under parktræffet er der fremkommet rigtig mange ønsker til parkerne. Ønskerne har grupperet sig omkring følgende emner:

- Et større og mere varieret naturindhold i parkerne, flere vilde planter og dyr. Det skal give flere oplevelser og større grad af bæredygtighed. Ønsket om åbning af Lygte Å, etablering af en ny sø og synliggørelse af den eksisterende kilde i Lersøparken er væsentlige i denne forbindelse.
- Ønsker til flere aktivitetsmuligheder blandt andet: huler, 'Agilitybane for børn', dansescene, naturlegeplads, skaterpark, cykelbane, økologisk bygård, hundeløbegård, flere mødesteder, et sted hvor man kan låne legeredskaber, legeplads i trækrønerne, eksisterende boldbaner skal bevares, kunstgræsbane, basketbane og aktivitetsplads samt bålplads midt i Lersøparken.
- Ønsker om haver og havedyrkning, åbning af skolehaveområdet, unge aktiviteter ved skolehaver, bevar natur og gamle bygninger i skolehaverne, dyrkningshaver tilknyttet Karens Hus og haven ved Karens Hus udvides. Ønskerne til de nye områder ved Lersøgrøftarealet har været delt mellem dem der ønskede daghaver og dem som ønsker egentlige kolonihaver med overnatningsmuligheder
- Med hensyn til kørsel i parkerne har ønskerne hovedsageligt været for en begrænsning af bil- og knallertkørsel. Ønskerne til parkering har været delte. Kolonihavebeboerne ønsker en stor dækning af parkeringspladser tæt på indgangene til haveforeningerne, mens flertallet har ønsket parkering og bilkørsel helt ud af parkerne.
- En række miljøforhold har været berørt: etablering af kommunal genbrugsplads, etablering af kommunal parkmaterialeplads, støjafskærmning mod Lyngbyvej, konsekvenser af etablering af Nordhavnsvej og anlæggelse af plantebælte mod Ringbanen.
- Generelt ønsker om forbedring af adgangen til parkerne specielt fra de omkringliggende boligområder, stiforbindelse over Ringbanen, cykelsti under Tagensvej og stiadgang til Boligbebyggelsen Bispebjerg Bakke.

Landskabelige hovedtræk

Udviklingsplanen skal fastholde den eksisterende landskabsstruktur, sikre fornyelse og udvikling i de egentlige parkområder samt fastlægge rammerne for de nye arealer som tilføres parkerne.

De væsentligste tiltag i landskabsudviklingen er mulighederne for skabelsen af en gennemgående naturstreng i forbindelse med åbningen af Lygte Å samt mulighederne for at inddrage Lersøgrøftarealet til daghaver samt parkering for Kolonihaveområdet.

Delområde Lersøparken.

Det store landskabsrum, plænen op mod Bispebjerg Bakke skal bevares. Udsigten fra bakken skal forbedres ved en beskæring af den eksisterende hæk, samtidig skal der skabes fuldt udsyn fra parken til Hovedbygningen på Bispebjerg Hospital ved, at de små træer lige ud for bygningen fjernes.

I skolehaverne skal den dyrkningsmæssige karakter bevares og udbygges. De naturprægede områder, der sammen med skoven udgør vigtige biotoper for blandt andet fugle, skal bevare deres nuværende karakter.

Krattene syd og øst for Karens Hus skal bevare sit naturpræg. For at sikre træernes stabilitet vil det være nødvendigt at tynde bevoksningen. Hæk mod Bispebjerg Bakke, omkring haven ved Karens Hus og omkring det ny klubhus skal bevares. Hækken mellem krat og sti syd for Karens Hus kan erstattes af et fritvoksende skovbryn. I brynet kan indgå brombær, fjeldribs, ribs, solbær og hassel. I forbindelse med skovbrynet skal der etableres et nyt trådhegn.

Den nedgravede Lygte Å kan åbnes og den skal indgå som et bærende element i 'naturstrengen'. I delområdets sydlige del ved siden af åen kan der etableres en sø.

Kilden ved Dansk Agility Forening København kan flyttes ud i det offentlige rum. Vandet skal komme til syne i et lille springvand eller lignende, og kan derefter løbe i en lille rende til Lygte Åen,

Naturstrengen omkring å og sø skal have et meget naturpræget udseende med forskellige græsbiotoper med langt græs, som eng, eng med høslet og løveng. Det lægges op til, at der etableres en aktivzone langs naturkilens kanter, hvor der kan etableres små opholds-, sidde- og solpladser med klippet græs. I aktivzonen kan engblomsterne suppleres med engstauder, hvor livskraftige stauder får lov at udvikles i græsset. Det lange græs kan helt eller delvist etableres inden sø og å bliver realiseret.

Syd for søen kan etableres en plantning, der skal bibringe parken nogle mere intime og små rum, samtidig vil en ny plantning give hurtige forandringer modsat gamle plantninger.

De eksisterende krat og busketter i naturstrengen skal desuden udvikles hen imod en større dynamik end nu. Det kan foregå ved en bevidst tyndingshugst med efterfølgende fremelskning af naturlig opvækst samt indplantning af kratdannende planter.

Ved Tagensvej skal parken gøres mere synlig og sikkerheden omkring cykelstiens udmundning i Tagensvej forbedres. Dette kan gøres ved at skabe lidt større åbninger ved indgangene, som eventuelt kan markeres med portaler eller belægning, som trækkes ud på fortovet. Det skal dog sikres, at der ikke skabes mulighed for biltrafik i parken.

Hækken langs cykel- og gangsti kan erstattes af et fritvoksende skovbryn.

Der kan etableres en naturstreng af naturprægede biotoper langs en åbnet Lygte Å

Lersøgrøftarealet kan inddrages til dyrkningshaver og parkering

I de naturprægede områder varieres naturtyperne mellem eng, eng med høslet, løveng og krat.

Plænen mod Bispebjerg Bakke bevares og udsigten kan forbedres ved at gøre hækken lavere og fjerne træerne foran hospitalets hovedbygning

Der kan etableres et aktivitetsområde

Omkring det nye klubhus bevares hækken

Karens Hus og haven omkring bevares

Krattet skal bevare sit naturpræg der kan etableres et fritvoksende skovbryn mod stien.

Skolehaverne og de naturprægede bevoksninger bevares

Ny plantning kan etableres med opholdsommer mod vest.

Ny skærmpantning og hegn mod jernbanen

"Kilden" kan gøres synlig

Areal lejet af Dansk Agility Forening

Lersøparken Landskabelige hovedtræk

Signaturforklaring

- Naturbevaring
- Naturpræg
- Nyt parkområde anvendes til daghaver og parkering
- Nyplantning
- Parkpræg
- Udsigtsskile

- "Landskab mere bymæssigt"
- Vandløb/sø
- Eksisterende haveområder
- Områdegrænse

Delområde Kolonihaveparken sydvest

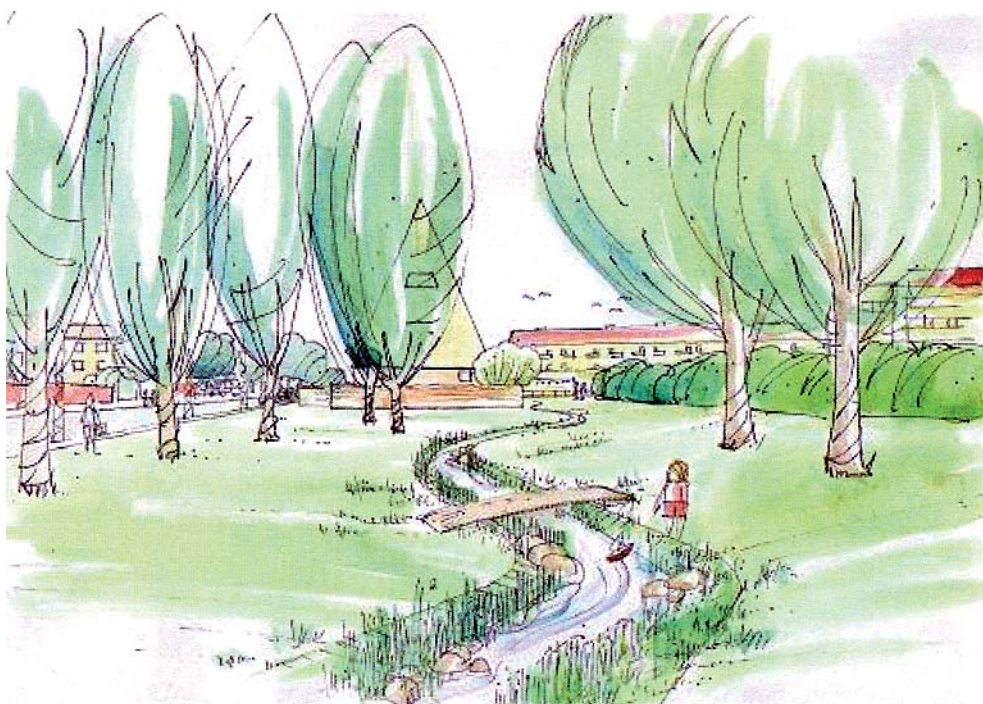
Parkarealerne langs hovedstien skal som udgangspunkt bevares og fastholdes i det nuværende udtryk. Det er især vigtigt, at de nuværende større træer bevares. Der kan tilføres yderligere oplevelsesmuligheder ved at etablere løgplæne et eller flere steder langs hovedstien.

Kolonihaverne med deres særlige kultur kan fastholdes eller udvikles af brugerne inden for de rammer, som lejekontrakterne giver.

Lygte Å kan åbnes og indgå som et af de bærende elementer i naturstrengen. Åen skal have et let slynget forløb med et naturpræget udseende.

Den del af naturstrengen, der ligger lige syd for Farumbanen, kan udvikles til en våd eng, der kan give gode betingelser for padder og andre vandelskende dyr.

Nord for banen kan der etableres en tør eng langs åen. På denne strækning skal de store piletræer bevares. Mod øst kan det gamle Lersøgrøftareal inddrages i parken. Det kan indrettes med daghaver og parkering. Afgrænsningen mod Ringbanen markeres med et levende hegn forstærket med et trådhegn. De karaktergivende planter i hegnet skal være hjemmehørende i den danske natur.

Skitse der viser åen lige syd for Lunde hus Kirke. Kilde: Skitseprojekt for Lygte Å, Københavns Kommune 2006

Kolonihaveparken sydvest Landskabelige hovedtræk

Signaturforklaring

	Naturpræg		Vandløb/sø
	Nyt parkområde anvendes til daghaver og parkering		Eksisterende haveområder
	Nyplantning		Områdegrænse
	Parkpræg		
	Udsigtsskile		

Delområde Kolonihaveparken nordøst

Lygte Åen kan også åbnes på denne strækning. Åen skal have karakter som en lille rislende naturpræget bæk. Dog skal der, hvor åen kommer til syne i parken, skabes en modpol til det efterfølgende organiske naturprægede åforløb. Det kan være en spejldam, springvand eller et andet udtryk, der kan give 'udspringet' og parkrummet omkring sin særlige identitet.

Lygte Å kan tilføres vand ved afledning af regnvand (LAR) fra hustage fra bebyggelserne vest fra Strødamvej. Det forudsætning, at vandet forinden bliver filtreret og ikke forringer vandkvaliteten i åen.

De store piletræer kaldet svenske pilene, der står på arealet langs Lygte Å skal bevares. De nuværende træer er ca. 30 år gamle. De er lavet som stiklinge af de piletræer, der stod her før, dvs. at de genetisk er identisk med de gamle træer.

Lysningen syd for Lundehus Kirke skal bevare sit parkpræg med klippet græs og store fritstående trægrupper.

Nyanlæg og genopretning som kan gennemføres i planperioden

Lygte Å kan åbnes og etableres som et naturpræget vandløb i gennem begge parker

Åens 'udspring' i parken ved Lundehus Kirke kan markeres på identitetsskabende vis

Kilden på matr. nr. 5586 UK kan flyttes

Græsarealer langs den åbnede å kan omlægges til tøreng i begge parker

Der kan etableres en våd eng i Kolonihaveparken syd for Farumbanen

Der kan etableres en ny sø i Lersøparken

Der kan etableres opholds-, sidde- og solpladser i kanten af de nye enge med langt græs langs den åbnede å

Der kan etableres engstaudehaver i engene

Hæk mellem sti og krat syd for Karens Hus med have kan erstattes med skovbryn inklusiv et trådhegn.

Der kan etableres tyndingshugst for at sikre større dynamik, mere naturpræg og mere stabilitet i parkernes kratplantninger.

Lersøparken kan gøres mere synlig mod Tagensvej

Der kan etableres en ny plantning langs Ringbanen

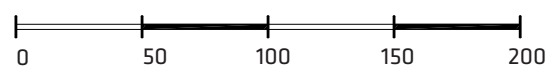
Der kan etableres en ny plantning i trekanten ved Tagensvej

Nye løgplæner kan etableres langs Lersøstien og Rørsøstien i Kolonihaveparken

Lersøgrøftarealet kan overgå til park og udnyttes til parkering og daghaver

**Kolonihaveparken nordøst
Landskabelige hovedtræk**

Signaturforklaring

- Naturpræg
- Nyt parkområde anvendes til daghaver og parkering
- Nyplantning
- Parkpræg
- Vandløb/sø
- Eksisterende haveområder
- Områdegrænse

Færdselsforhold

Kolonihaveparken og Lersøparken er åben for gående over alt og på alle tider af døgnet med følgende undtagelser: Skolehaverne og haven ved Karens Hus er kun åbne for offentligheden i havernes åbningstid. Kolonihaverne er åbne for offentligheden ved færdsel til fods på veje og stier fra kl. 8 til kl. 21 i perioden fra den 1. april til den 30. september. Arealerne, der benyttes af Dansk Agilityforening København, og Bispebjerg Boldklubs klubhus er kun åbent for foreningernes medlemmer og gæster, med mindre andet aftales med Københavns Kommune

Alle nye tiltag skal overholde henvisningerne i 'Tilgængelighed for alle', Dansk standard, DS 3028, sept. 2001. Hvor nuværende forhold i parkerne ikke er i overensstemmelse med henvisningerne, skal der lægges en plan for afhjælpning af uoverensstemmelserne.

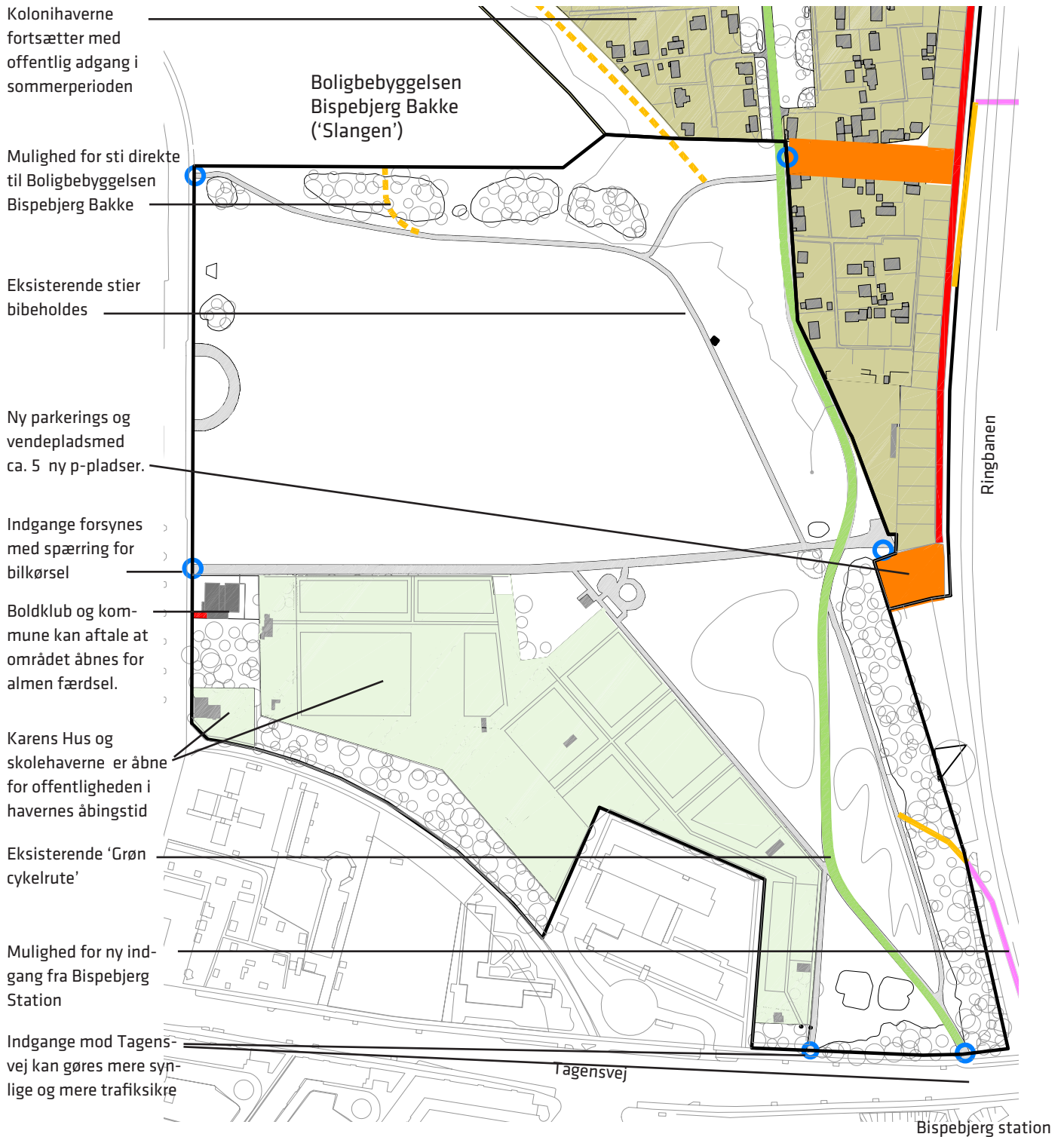
Cykelkørsel er tilladt på alle befæstede stier her under den Grønne Cykelrute. Knallertkørsel og anden motoriseret kørsel er kun tilladt på de viste køreveje (= sti med biltrafik) og parkeringsarealer. Arbejdskørsel i forbindelse med parkens pleje og kørsel med motoriserede kørestole er tilladt over alt. Renovations-, rednings- og handicapkørsel er tilladt ad hovedstierne til kolonihaveforeningernes indgange. Det er også tilladt for køretøjer fra KE (Københavns Energi) at benytte vejen gennem Lersøgrøftarealet til inspektion og reparation af kloakanlæg. Derudover kan Teknik- og Miljøforvaltningen i særlige tilfælde dispensere fra forbudet mod motorkørsel. Der skal etableres fysiske spærringer for uønsket motorkøretøjer ved adgangsvejene til parkernes gang- og cykelstinet, som vist på trafikplanerne. Ved øvrige indgange etableres adgangs begrænsningerne ved skiltning.

Hunde må medtages i snor undtagen i det viste indhegnede hundefritløbsområde, hvor hundene må løbe frit.

Eksisterende veje bibeholdes med asfalt og nye veje anlægges med grus, men kan dog, hvis det ønskes af hensyn til plejen, opgraderes til asfalt. Eksisterende asfaltstier bibeholdes med asfalt. Trampestier kan stabiliseres med græsarmering af grus, men derudover udføres ikke egentlig befæstelse. Kørsel med kørestole vil som udgangspunkt ikke være mulig på trampestier.

I Lersøparken kan anlægges følgende nye stier:

- Ny indgang til parken fra Tagensvej station ført under Tagensvej parallelt med jernbanen. Etableringen er afhængig af, at der kan opnås tilladelse til at anlægge stien på jernbaneterrænet uden for udviklingsplanens område.
- En adgang til parken direkte fra boligbebyggelsen Bispebjerg Bakke ('Slangen'). Denne adgang vil kun blive udført, hvis den ønskes af bebyggelsen.

Lersøparken Færdselsforhold

Signaturforklaring

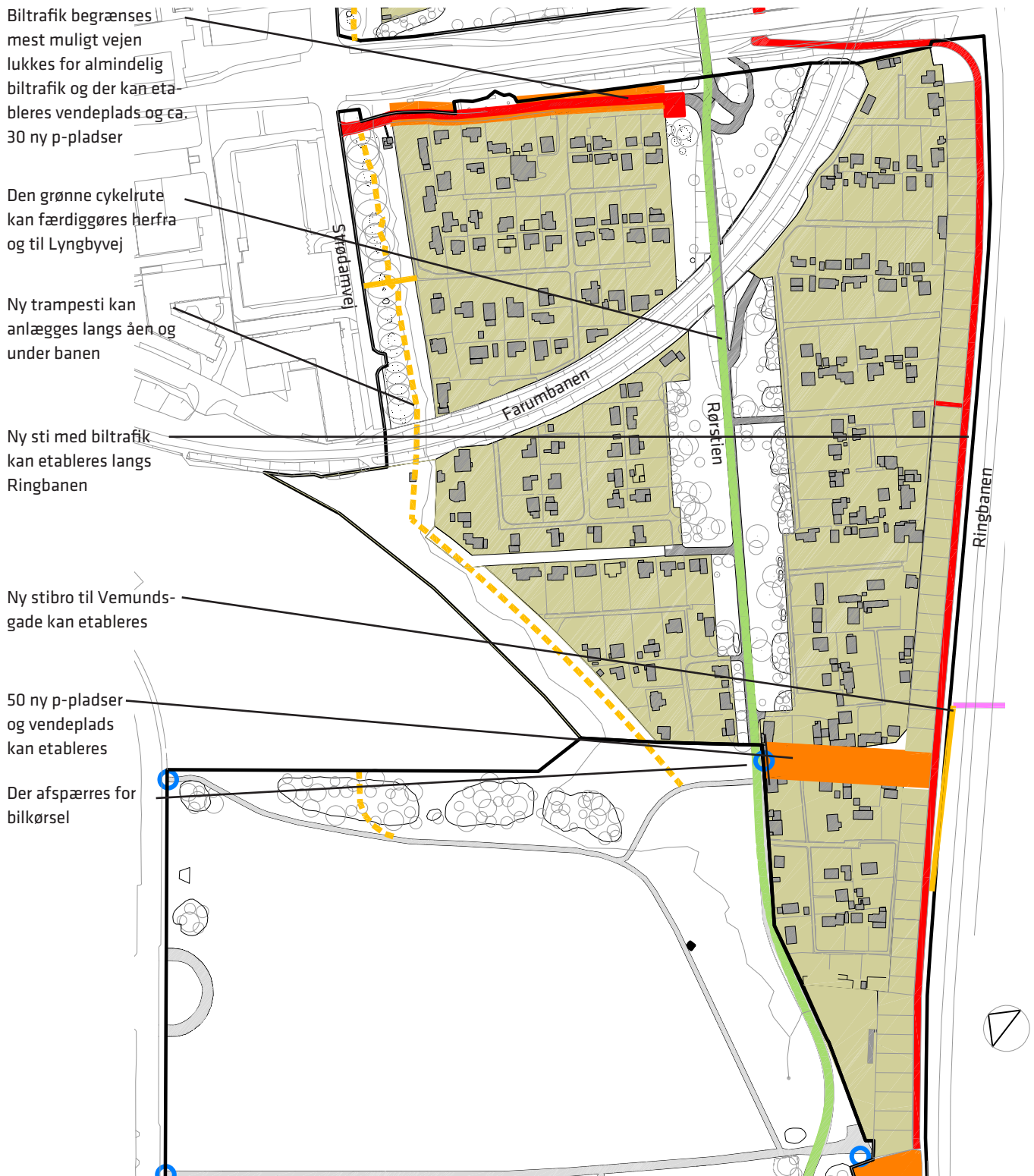
	Gangsti		Parkering
	Ny trampesti		Område med begrænset adgang
	Ny gangsti		Sti uden for udviklingsplanens område
	Grøn cykelrute		Fysisk spærring for biler.
	Sti med biltrafik		Områdegænse

I kolonihaveparken kan der anlægges følgende ny stier og veje:

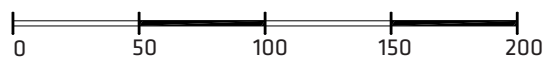
- Den Grønne Cykelrute kan færdiggøres fra Rørstien via tilslutning til stibro over Lyngbyvej. Alternativt kan den Grønne Cykelrute føres over Lyngbyvej ved den eksisterende gangtunnel.
- Der kan etableres en stibro over Ringbanen fra Vermundsgade. Der reserveres areal til at etablere denne bro i Lersøgrøftarealet.
- I forbindelse med åbning af Lygte Å kan der etableres en trampesti mellem åen og kolonihaveområdet.
- Nord for Farumbanen placeres stien mellem åen og Strødamsvej.
- Der kan etableres en sti som forbinder det eksisterende stinet med Strødamvej bag om Lundehus Kirke.
- Der kan etableres adgangsvej til kolonihaveområderne på Lersøgrøftarealet fra Lersø Parkallé i den sydlige del af Kolonihaveparken og fra Lyngbyvej i den Nordlige del af Kolonihaveparken.
- Der kan etableres adgangsvej til ny genbrugsstation fra Lersø Parkallé.

Konflikt mellem biler og de bløde trafikanter begrænses ved, at biltrafik i parken henvises til nogle få stier i parkernes udkanter. Billede fra Lersøstien 2008.

Kolonihaveparken sydvest Færdselsforhold

Signaturforklaring

	Gangsti		Parkering
	Ny trampesti		Område med begrænset adgang
	Ny gangsti		Sti uden for udviklingsplanens område
	Grøn cykelrute		Fysisk spærring for biler.
	Sti med biltrafik		Områdegænse

Eksempel på trampesti. Park i Tyskland

Nyanlæg og genopretning som kan gennemføres i planperioden

Der kan etableres sti til en passage under Tagensvej

Der kan etableres sti og rampe til en krydsning af Ringbanen ved Vermundsgade

Der kan etableres stier fra haveforeninger til Strødamvej

Der kan etableres trampestier langs åen og til boligforeningen Slangen

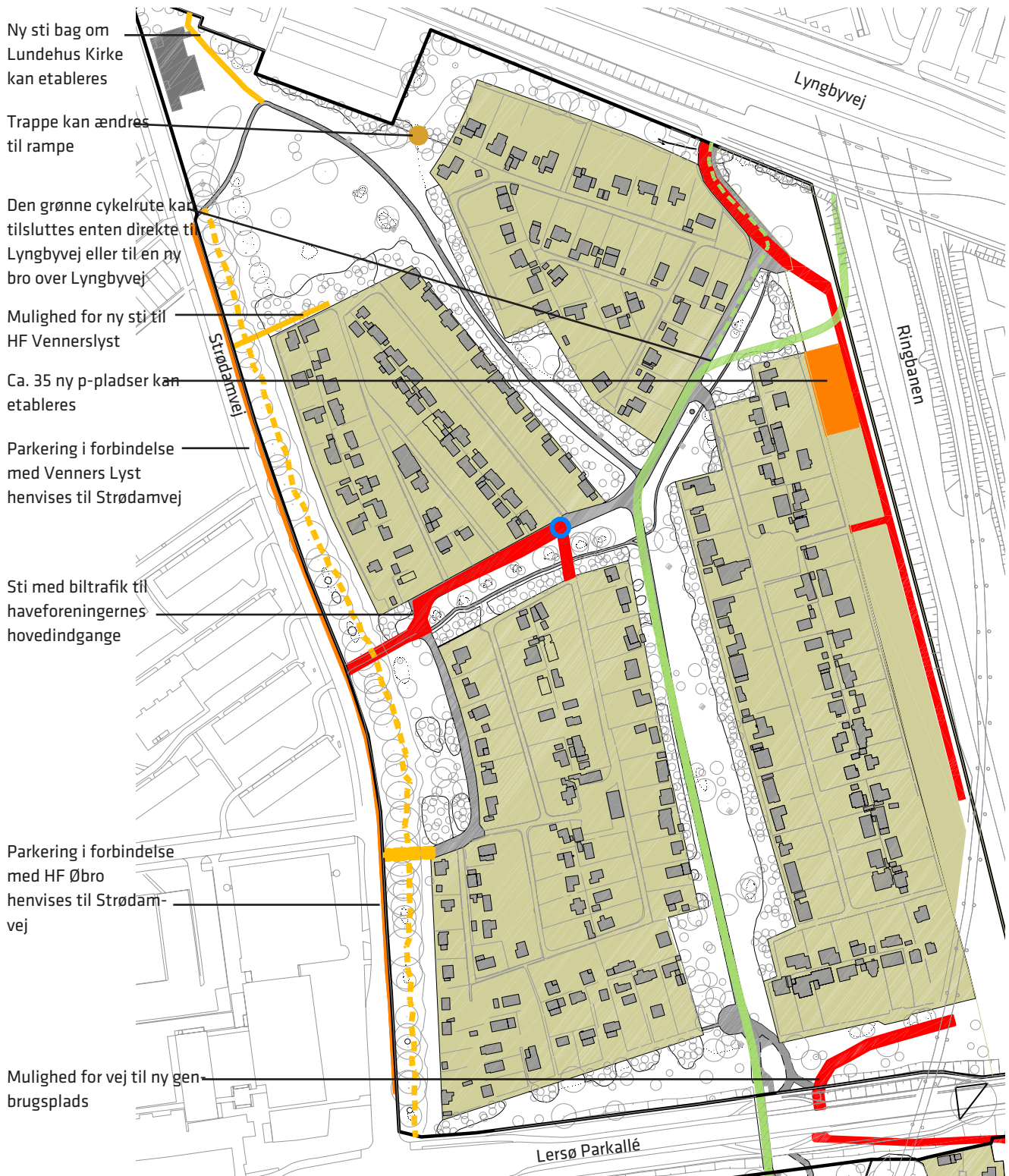
Der kan etableres ny sti for den Grønne Cykelrutes passage af Lyngbyvej

Der kan etableres adgangsvej og vendepladser på Lersørendearalet

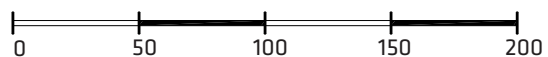
Der kan etableres 120 ny parkeringspladser i Kolonihaveparken

Der kan etableres adgangsvej til ny genbrugsstation ved Lersø Parkallé

Trappe på trampesti ved Lyngbyvej kan ombygges til rampe

Kolonihaveparken nordvest Færdelsforhold

Signaturforklaring

	Gangsti		Parkering
	Ny trampesti		Område med begrænset adgang
	Ny gangsti		Sti uden for udviklingsplanens område
	Grøn cykelrute		Fysisk spærring for biler.
	Sti med biltrafik		Områdegænse

Rekreative faciliteter

Lersøparken skal fortsat have boldbaner på den store plæne. Fuldt udnyttet er der plads til to 11-mandsbaner og to 7-mandsbaner. Dræningen er ikke tilstrækkelig så banestandarden kan forbedres i planperioden. For at aflaste banerne kan der etableres en lille kunstgræsbane med størrelse som en 5 mandsbane i det tilstødende aktivitetsområde.

Aktivitetsområdet kan ud over kunstgræsbanen indeholde legeplads og picnicområde. Kunstgræsbanen kan udføres enten som en egentlig multibane med bender eller som en åben bane, hvor der kan skabes et sammenhængende område med integrerede opholdsmuligheder for eksempel med overdækning og muligheder for at sidde. Der kan opstilles afskærmende hegn mod skolehaveområdet. Picnicområdet placeres i tæt sammenhæng til den ny sø og der etableres muligheder for sikker opstilling af engangsgrill. Til brug ved grillningen kan der etableres bede med krydderurter.

I forbindelse med etableringen af søen kan der etableres én til to fiskepladser.

De eksisterende haveområder, skolehaverne og kolonihaverne kan fortsætte som hidtil.

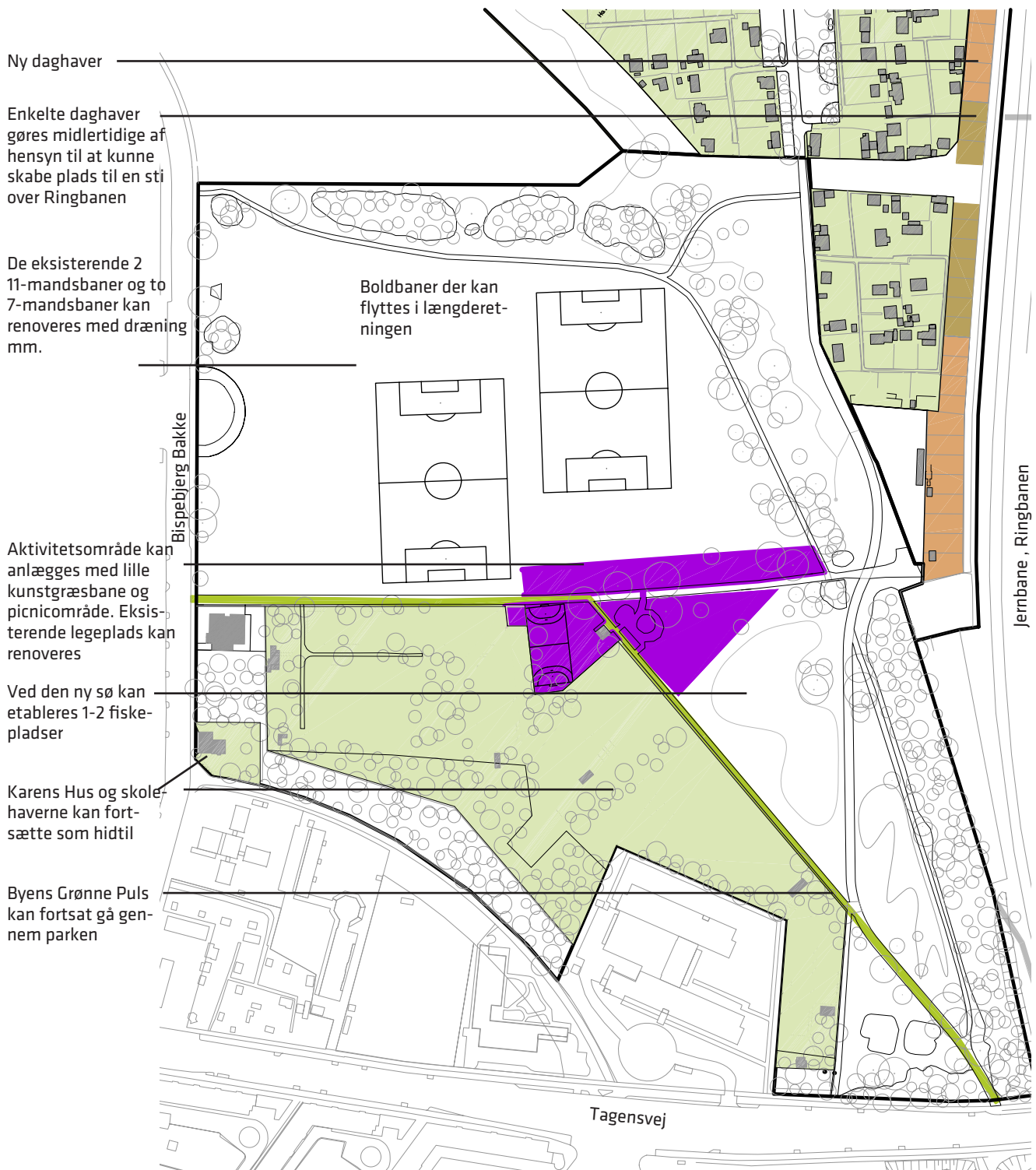
Byens Grønne Puls kan afmærkes med logo på stiernes asfalt, hvor den passerer Lersøparken.

Det er muligt at opstille ny kunst under forudsætning af, at de gældende procedurer for opstilling af kunst i det offentlige rum følges.

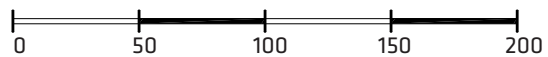
Her ses den eksisterende legeplads i Lersøparken. Den kan renoveres samt udbygges med picnicområde og kunstgræsbane.

Lersøparken Rekreative faciliteter

Signaturforklaring

	Eks. havearealer		Byens Grønne Puls
	Nye daghaver		Aktivitetsområde
	Nye midlertidige daghaver		Områdegænse

På Lersøgrøftarealet kan anlægges daghaver. Daghaver er kolonihaver med en havestørrelse på op til 150 m². I daghaverne kan etableres bygninger efter de til enhver tid gældende regler. Overnatning er ikke tilladt i daghaver. Det er blevet foreslået, at daghaverne etableres som et integrationsprojekt. Et princip kunne være at hver anden have afsættes lokalt til beboere med anden etnisk baggrund end dansk. Haverne kunne på den måde være med til at skabe ”dialog over hækken” og samtidig give det etniske miljø et andet ejerskab til parken. Haverne skal i lighed med andre kommunale arealer drives med pesticidfri drift.

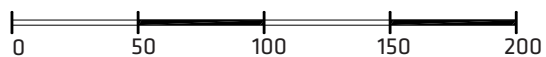
Syd for Lersø Parkallé kan anlægges et mindre hundefritløbsområde. Området skal være indhegnet. Det skal samtidig sikres at hegnet integreres i hækbeplantning eller lign., således at området falder naturligt ind i parken. Indenfor området kan der opstilles inventar til brug for hunde og ejere

De eksisterende kolonihaver kan fortsætte som hidtil. De tilfører parkerne liv og blomsterglæde.

Kolonihaveparken sydvest Rekreative faciliteter

Signaturforklaring

- Eks. havearealer
- Nye daghaver
- Midlertidige daghaver

- Hundefritløbsområde
- Aktivitetsområde
- Områdegrænse

Ifølge fredningsforslaget skal der reserveres to områder til brug for etablering af genbrugspladser en ved Lyngbyvej og en ved Lersø Parkallé. Udviklingsplanen kan ikke tage bestemmelse i miljørager, som etablering af genbrugspladser er. Det skal dog kraftigt anbefales, at det bliver området ved Lersø Parkallé, som tages i anvendelse. Denne prioritering støttes også af Center for Miljø. Ved indretning af arealet skal der tages hensyn til det nærliggende haveområde f. eks ved opstilling af lydhegn, afskærmning og belysning m.m.

På Lersøgrøftarealet nærmest Lyngbyvej er der mulighed for at etableres en plads til oplagring af materialer med relation til parkdriften. Pladsen kan indrettes med grusbelægning. Pladsen skal indhegnes med trådhegn kombineret med levende hegn.

I den store lysning syd for Lundehus Kirke kan der etableres en aktivitetsplads for friluftsliv og naturaktiviteter. Aktivitetspladsen kan indrettes med bålplads, naturlegeplads og område for teltslagning, som kan benyttes af institutioner og organisationer dog uden overnatningsmulighed.

Nyanlæg og genopretning som kan gennemføres i planperioden

Standarden for boldbanerne i Lersøparken kan forbedres ved en intensiveret banepleje

Der kan etableres en mindre kunstgræsbane med dertil hørende hegn ved aktivitetsområde i Lersøparken

Den eksisterende legeplads i Lersøparken kan renoveres og indpasses i aktivitetsområdet

Der kan etableres et picnicområde ved den ny sø i Lersøparken

Der kan etableres fiskepladser ved den ny sø

Der kan anlægges daghaver på Lersøgrøftarealet

Der kan etableres et hundefritløbsområde syd for Lersø Parkallé

Der kan etableres en genbrugsplads ved Lersø Parkallé

Der kan etableres en plads for oplagring af parkmaterialer ved Lyngbyvej

Der kan etableres en plads for friluftsliv og naturaktiviteter ved Lundehus Kirke

Kolonihaveparken nordøst
Rekreative faciliteter

Signaturforklaring

- Eks. havearealer
- Nye daghaver
- Genbrugsplads
- Aktivitetsområde
- Oplagsplads til parkrelaterede materialer
- Områdegrænse

Tekniske anlæg og inventar

Dækningsgrave

De eksisterende dækningsgrave kan bevares.

Toilet

Det eksisterende toilet i Lersøparken er nyrenoveret. Det skal fortsat fungere som sommertoilet. Det vil sige, at det er åbent i perioden 01.04 til 30.09. Der kan opsættes en udvendig drikkevandspost i forbindelse med toiletbygningen.

Belysning

Den eksisterende belysning på hovedstier kan bevares. Der ud over kan der opstilles ny belysning følgende steder:

- ved aktivitetsområdet i Lersøparken
- ved den ny sti over Ringbanen til Vermundsgade
- ved den ny sti fra stiadgangen, der går under Tagensvej
- ved den Grønne Cykelrutes tilslutning til Lyngbyvej
- ved stien fra Bøllemosegårdsvej til Lundehus Kirke

Bænke

I parkerne kan bænke langs de asfalterede stier placeres for hver 200 meter. Der anvendes bænke af typen Århusbænk. I naturstrengen kan der etableres et kunstprojekt, hvori der kan indgå lokalt byggede bænke lavet af for eksempel genbrugsmaterialer eller naturmaterialer.

Grillborde

Der kan opstilles grillborde ved de to aktivitetspladser. Grillborde skal være af typen 'Milevide'; alternativt til grillborde anvendes 'parkgrill' af eget design. Grillbordene skal kunne benyttes af kørestolsbrugere.

Skiltning

Der kan opstilles orienteringsskilte ved de vigtigste indgange. Der ud over kan der placeres kommunens almindelige ordensregler.

Nyanlæg og genopretning som kan gennemføres i planperioden

Der kan etableres drikkevandspost ved toiletbygning i Lersøparken

Der kan etableres belysning ved kunstgræsbane

Der kan etableres belysning på ny sti til Tagensvej, den ny sti over Ringbanen til Vermundsgade og ved forlængelsen af den Grønne Cykelrute

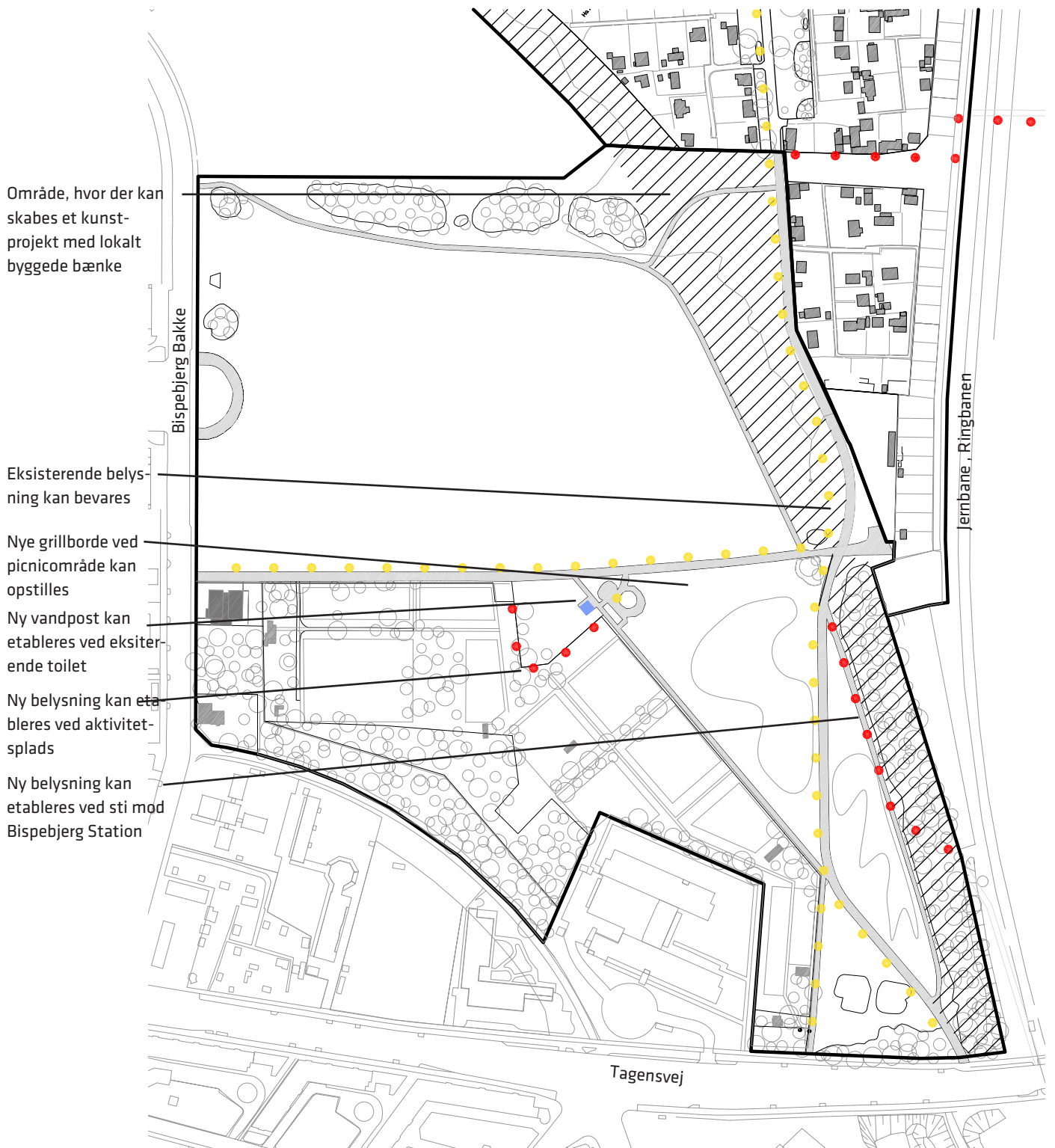
Der kan etableres ny belysning ved den eksisterende sti fra Bøllemosegårdsvej til Lundehus Kirke

Der kan opstilles grillborde ved picnicpladsen

Der kan etableres et kunstprojekt med lokalt byggede bænke

Der kan etableres orienteringsskilte ved de vigtigste indgange

Lersøparken Tekniske anlæg

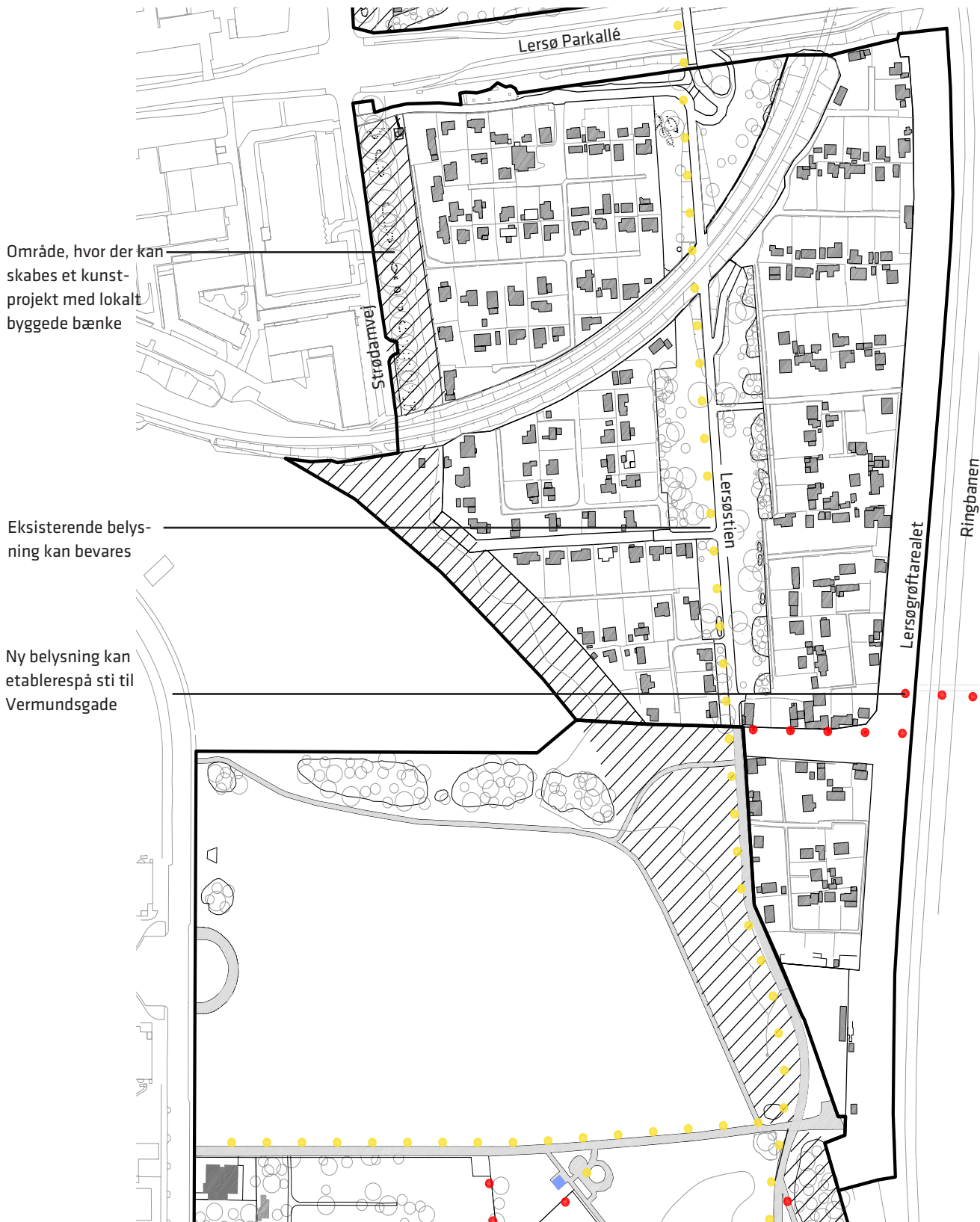

Signaturforklaring

- Eksisterende belysning
- Ny belysning
- Areal med mulighed for alternative bænke
- Toilet

 Områdegrænse

Kolonihaveparken sydvest Tekniske anlæg

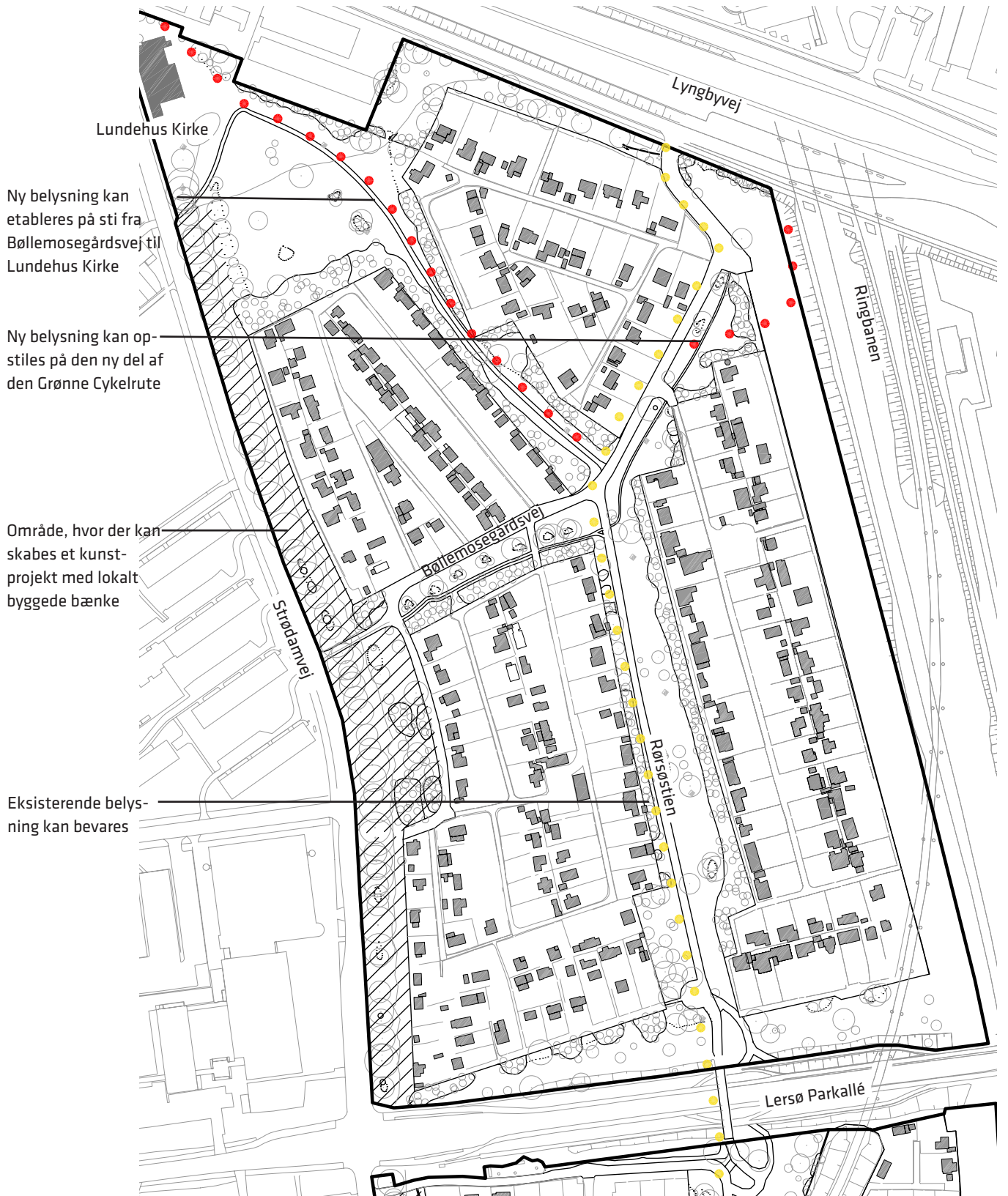
Signaturforklaring

- Eksisterende belysning
- Ny belysning
- Areal med mulighed for alternative bænke
- Toilet

Områdegrænse

**Kolonihaveparken nordøst
Tekniske anlæg**

Signaturforklaring

- Eksisterende belysning
- Ny belysning
- Areal med mulighed for alternative bænke
- Toilet

 Områdegrænse

Retningslinier for plejen

Brugsplæne

Bevoksningsudviklingsmål

Brugsplænen skal være en grøn græsflade, som er velegnet til leg, boldspil og ophold. Områder med boldbaner skal klippes og plejes regelmæssigt i hele vækstperioden. Der stræbes mod at nå samme standard som sportsplæne.

Idealtilstanden

Idealtilstanden er et tæt græsdekke. For boldarealer er idealtilstanden et tæt og jævnt slidstærkt græsdekke uden urter.

Foryngelsesdynamik

Brugsplænen anvendes primært til boldspil, hvilket giver stort slid med ujævn overflade, komprimeret jord, bare pletter i græsdekke og mange vandpytter. For at forny og fastholde plænen som en tæt god plæne velegnet til boldspil, skal der gennemføres mange forskellige plejeforanstaltninger på græsarealerne. Det kan være græsklipning, verticalskæring, rivninger, udlægning af topdressing, vertidræning, gødskning, eftersåninger og overslæbninger. Større reparationer med rullegræs kan også finde sted.

Græsplejen for brugsplæne må intensiveres på boldbaner i Lersøparken. De øvrige arealer med brugsgræs skal plejes uændret. Parti fra Lersøparken.

Fælledgræs

Bevoksningsudviklingsmål

Målet her er en græsflora, der minder om tidligere tiders engflora. Det lange græs skal være en kontrast til det klippede græs. Græsset skal give muligheder for at nyde blomsterflor, give botaniske oplevelser og give bedre betingelser for dyreliv i parkerne.

Idealtilstanden

I fælledgræsset dominerer svagtvoksende græsser, samtidig med at der er et meget righoldigt antal urtearter. Kulturplanter bortset fra græsser må ikke findes i dominerende mængde i plantebestanden. Landskabsukrudt som kæmpebjørneklo, japansk pileurt, canadisk gyldenris mfl. må ligeledes ikke findes. Artssammensætningen vil variere i forhold til de naturgivne betingelser og planternes indbyrdes konkurrence. Disse forskelle søges fremmet gennem plejen, således at der er fokus på plantesamfundet mere end på enkeltarter.

Foryngelsesdynamik

Sådanne ekstensivt drevne arealer rummer et stort potentiale for tilgroning med vedplanter og grove urter. For at kontrollere tilgroningen kan det være nødvendigt at klippe græsset og udpine jorden ved at fjerne det afklippede materiale og dermed de næringsstoffer, der er bundet i materialet. Græsser og urter fornyr sig selv, men sammensætning af plantesamfundet påvirkes af klippemetode, klippetidspunkt, mulighederne for frøafkast og mulige spredningskilder.

Pleje som kan gennemføres i planperioden

Brugsplæne kan omlægges til fælledgræs ved ændret klippemetode

Fælledgræs fotograferet i juni måned mens græsser og tjørn blomstrer. Fra Mindelunden København

Parktræer

Bevoksningsudviklingsmål

Målet er at udvikle fuldkronede træer, der tillader en god udvikling af græs eller buskvegetation under kronerne.

Idealtilstanden

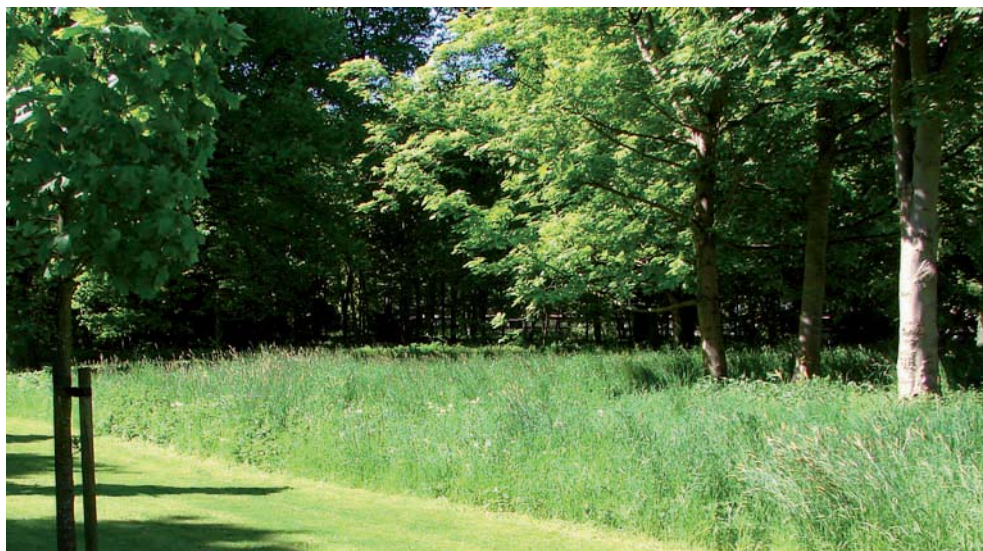
Flertallet af træerne er fuldt udviklede og vitale. En lille procentdel af træerne er i deres nedbrydningsfase, og en tilsvarende lille del er i opvækst- eller udviklingsfasen. Kroner løftes, så de holdes fri af busketter. Fritvoksende træer i græs må gerne have kroner, der hænger næsten helt ned til jorden. Det ensartede dyrehavelook, hvor kronernes underside er i eksakt samme højde, bør undgås. Træer i nedbrydningsfasen er vigtig føde- og boligemner for parkens dyr. De bør derfor bevares i det omfang, det sikkerhedsmæssigt lader sig gøre. Stød skal bevares under hensyntagen til udseende og de forskellige plejefunktioner.

Foryngelsesdynamik

Foryngelsen af træerne skal foregå meget langsomt i takt med, at de når en udviklingsfase, hvor de begynder at nedbrydes og blive farlige. Tidspunktet for udskiftning er artsafhængig. Det er pil, poppel og birk der først når den alder, hvor udskiftning kan komme på tale. Ud over udskiftning kan en fortsat udtynding for at sikre lys til busket/kratplantningen komme på tale. Ved genplantningen af solitærtræer bør der i vid udstrækning anvendes frugttræer, hvis forholdene i øvrigt taler for det. Ved udskiftning af træerne i samlet bestand bør der vælges gruppevis foryngelse med genplantning af flere træer, for at det bliver muligt at vælge de bedste. Den samlede hugst i parken bør dog næppe overstige 2-3 % om året.

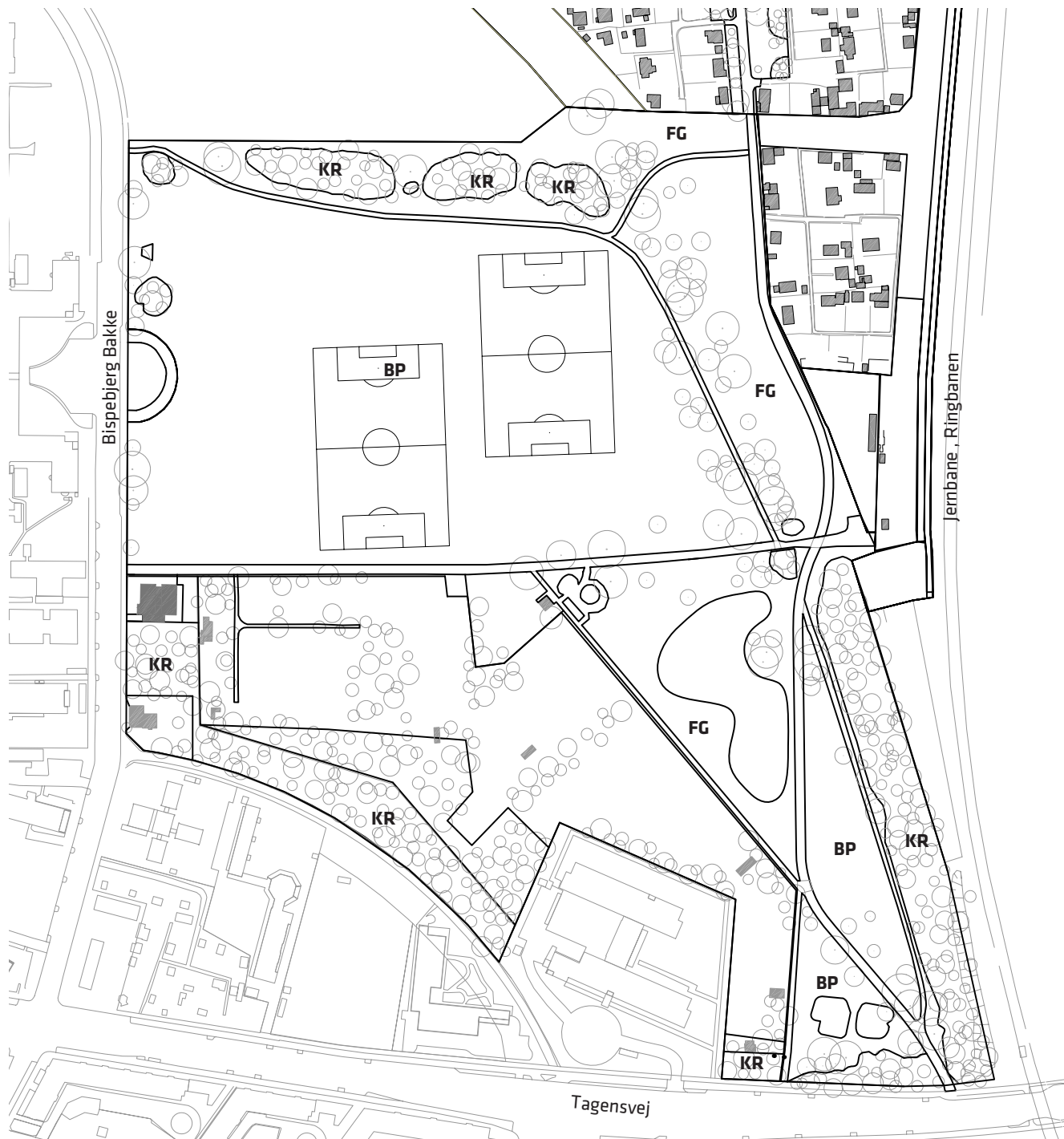
Pleje som kan gennemføres i planperioden

Ved genplantning af solitærtræer bør der anvendes frugttræer, hvis det er muligt

Et eksempel fra Mindelunden i København, der viser 'idealtilstanden' for parktræer. Bemærk den varierende kronehøjde på træerne, der sammen med det lange græs skaber et fint naturindtryk. Det nyplantede træ sikrer, at tilstanden kan fastholdes over lang tid.

Lersøparken Bevoksningstyper

Signaturforklaring

- Bevoksningsgrænse
- BP** Brugsplæne
- FG** Fælledgræs
- PB** Parkbusket
- KR** Krat
- Parktræer

Parkbusket

Parkbusketter er plantninger, hvor buske dækker jorden. Der kan være overstandere i form af større eller mindre træer. Grundstammen i buskettet består af indførte eller selekterede plantearter. Over tiden har naturlig opvækst fået lov at etablere sig i plantningerne, der således har et større eller mindre indhold af naturligt forekomne arter. I bunden af parkbuskettet har selvsåede planter og ukrudt ligeledes fået lov at etablere sig.

Bevoksningsudviklingsmål

Parkbusket skal udvikles hen imod robuste, frodige og rumdannende plantninger, der danner fodpose for overstandere. Naturindholdet i plantningerne må betegnes som middel. Denne bevoksningsudvikling skal sikre:

- mulighed for at blive væk i det grønne og komme på afstand af byen
- mulighed for at nyde buskenes og blomsternes blomstring og frugtsætning
- mulighed for at fugle og andre dyr kan finde skjul

Idealtilstanden

Buskene og overstanderne danner en helhed, således at der ikke er afstand mellem træernes kroner og buskenes løv. Buskene danner en lukket bestand, som hænger frit ud over græsset og lukker helt af for bunden. De enkelte individer underordner sig helheden. Under busklaget breder sig en kraftig forårsflora.

Foryngelsesdynamik

Buskene forynger kun vanskeligt sig selv ved selvsåning og for enkelte arter ved rodsrud. Fornyelse kan ske ved nyplantning eller ved nedskæring og genvækst. Nedskæringer og beskæringer bør kun foretages, hvis plantningens udviklingsmål ikke opfyldes, eller hvis grenene generer stier o. lign. Ved nyplantning bør danske arter foretrækkes, men der er kun et beskedent udvalg, som har de rigtige egenskaber, hvorfor ikke hjemmehørende arter, der er gode for dyr, kan bruges. Der skal vælges planter tilpasset stedets vækstbetingelser, med hensyn til lys, næring, vand o.s.v. Under busklaget bør der indplantes en forårsblomstrende skovbundsflora. Disse vælges først og fremmest fra den vilde flora, men blomstrende kulturarter som erantis, vintergæk m.m. kan også accepteres. Egnede arter kan hentes i den såkaldte lærkesporeflora, der har hulrodet lærkespore, anemoner, bingelurt og lungeurt som karakterplanter.

Et godt eksempel på et parkbusket fra Kolonihaveparken. Bemærk at bevoksningen udgør en helhed og busklaget lukker mod plænegræsset.

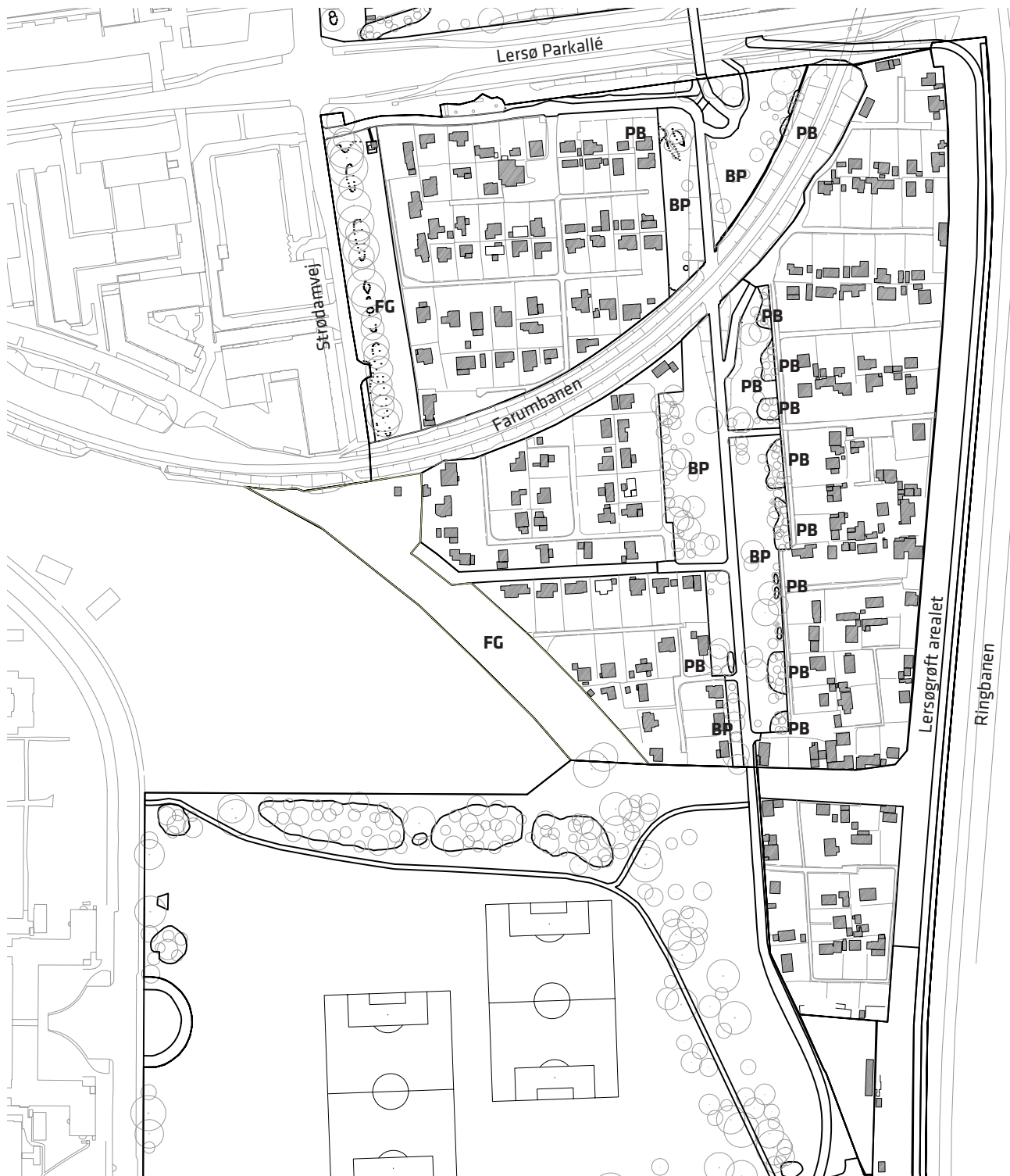
Pleje som kan gennemføres i planperioden

Der bør indplantes forårsblomstrende skovbundsflora i bunden af bevoksningerne

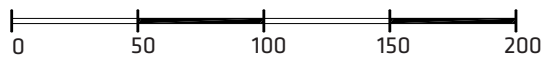
Krat

Bevoksningsudviklingsmål

Krattet skal udvikles hen imod en bestand af hjemmehørende busk- og træarter. Der skal højt indhold af natur med et uplejet udseende. Successive fældninger skal sikre dynamik i form af ny genvækst, og at den sluttede bladmasse rives fra hinanden, så stammer bliver synlige. Der skal indplantes nye blomstrende og frugtbærende træer i krattets bryn. Græsset klippes ikke i en zone på 1-2 m omkring krattet for at sikre muligheder for udvikling af en urteflora.

Kolonihaveparken sydvest Bevoksningstyper

Signaturforklaring

- Bevoksningsgrænse
- BP** Brugsplæne
- FG** Fældgræs
- PB** Parkbusket
- KR** Krat
- Parktræer

Målet med denne bevoksningsudvikling er at sikre:

- Mulighed for naturoplevelser, mulighed for leg, muligheder for at blive væk i det grønne og komme på afstand af storbyen.
- Muligheder for at nyde buskenes blomster og frugter.
- Gode betingelser for fugle og planter knyttet til denne biotop, bl.a. ved at minimere mekaniske forstyrrelser af jordbunden og sikre individer i alle udviklings faser inklusiv ældnings- og sammenbrudsfasen.

Idealtilstanden

Det dominerende lag er busklaget, som danner en åben, enlaget bevoksning med stor tilgang af lys til bunden, hvilket tillader en kraftig opvækst af urter og vedplanter. De dominerende buskarter er tjørn, hylde, hassel, skovabild og dunet gedebled med indslag af æble- og hunderose. Gamle udlevede og væltede individer bevares som værtsplanter for insekter, svampe og fugle. Den vertikale struktur skal også være meget varieret. Højden på bevoksningen varierer fra 1 meter til de højeste træer på ca. 25 meter. Hovedvægten bør ligge fra 4-8 meter. Over busklaget kan der være et meget åbent lag af træer, bestående først og fremmest af gamle, store træer. Horisontalt er strukturen sammensat af en mosaik, hvor enkelte individer af forskellig art, alder og størrelse til stadighed varierer.

Foryngelsesdynamik

Eksisterende buske er fortrinsvist fremmede arter, disse skal langsom udskiftes med hjemmehørende arter ved indplantning. Derudover vil selvsåning af de forskellige hjemmehørende arter være en mulighed.

Pleje som kan gennemføres i planperioden

Ikke hjemmehørende træ- og buskarter bør udskiftes med hjemmehørende arter

Røn og snebær i krat i Lersøparken. Snebær skal som en ikke hjemmehørende art langsomt udskiftes med en hjemmehørende art.

Hjemmehørende arter

Der skal i forbindelse med kravene omkring brug af hjemmehørende arter være opmærksom på, at det ikke er nok at kræve, at frøet stammer fra hjemmehørende arter. Frøet skal desuden stamme fra danske frøkilder og endda genetisk diverse frøkilder.

Kolonihaveparken nordøst Bevoksningstyper

Signaturforklaring

- Bevoksningegrænse
- BP** Brugsplæne
- FG** Fælledgræs
- PB** Parkbusket
- KR** Krat
- Parktræer

Adresser

Agendaforeningen Nordvest
www.agendaforening-nordvest.dk

Bispebjerg Boldklub
www.bispebjergboldklub.dk

Bispebjerg Lokaludvalg
www.bispebjerglokaludvalg.kk.dk

Miljøpunkt Bispebjerg, Brønshøj-Husum (tidligere Bispebjerg Miljøcenter, www.bimi.dk)
www.miljopunkt-bbh.dk

Bispebjerg Ældreråd
www.aeldreraad-kbh.dk/bispebjerg

Børne- og Ungdomsorganisationernes Samråd
www.samraad.dk

Danmarks Naturfredningsforening
www.dn.dk

Danske Handicaporganisationer
www.handicap.dk

Friluftsrådet
www.friluftsradet.dk

Haraldsgadekvarteret Områdeløft
www.haraldsgadekvarteret.kk.dk

Karens Hus
www.kulturhus.kk.dk/karens-hus

Kulturhuset Bispebjerg NordVest
www.kulturhuset.kk.dk/kulturhuset-nv

Københavns Kommune
www.kk.dk
Kultur- og Fritidsforvaltningen - se "Kultur og fritid"
Teknik- og Miljøforvaltningen - se "By og trafik"

Lersøssammenslutningen
monabengtsen@hotmail.com

Skolehaveforeningen
www.groen-skole.kk.dk - se "skolehaver"

**SAMMEN
OM BYEN**

KØBENHAVNS KOMMUNE
Teknik- og Miljøforvaltningen